

Rapport

Sport en bewegen voor mensen met een beperking in Voorne aan Zee

Een inventarisatie van de sport- en
beweegmogelijkheden in de
gemeente

Sport en bewegen voor mensen met een beperking in Voorne aan Zee

Een inventarisatie van de sport- en beweegmogelijkheden in de gemeente

In opdracht van de gemeente Voorne aan Zee en in samenwerking met Stichting PUSH

Mulier Instituut

Caroline van Lindert
Angelina Gómez Berns
Robin Rauws

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 7 maart 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Sport en bewegen voor mensen met een beperking in Voorne aan Zee

Samenvatting	5
1 Sport en bewegen voor iedereen in Voorne aan Zee	8
1.1 Achtergrond	8
1.2 Doelstelling	10
1.3 Vraagstelling	10
1.4 Begrippen	11
2 Onderzoeksmethode	13
2.1 Aantal inwoners met een beperking	13
2.2 Vragenlijst onder sport- en beweegaanbieders	14
2.3 Interviews	15
3 Aantal inwoners met een beperking	17
3.1 Volwassenen met lichamelijke beperkingen	17
3.2 Volwassenen met chronische aandoeningen	18
3.3 Mensen met een verstandelijke beperking	19
3.4 Kinderen met een beperking	22
4 Het sport- en beweegaanbod	24
4.1 Leden en deelnemers	24
4.2 Het sport- en beweegaanbod	26
4.3 Sport- en beweegaanbod ontwikkelen	30
5 Ervaringen met sporten en bewegen voor mensen met een beperking	34
5.1 Ervaring en affiniteit met de doelgroep	34
5.2 Sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking	35
5.3 Wensen, behoeften en verbeterpunten	36
5.4 Bekendheid met en kansen voor betrokken organisaties	39
6 Conclusie & aanbevelingen	41
6.1 Conclusie	41
6.2 Beperkingen van het onderzoek	43
6.3 Aanbevelingen	43
Bronnen	47
Bijlage 1 – Responsanalyse	50
Bijlage 2 – Itemlijst professionals werkend met/voor mensen met een beperking/aandoening	51
Bijlage 3 – Prevalentie lichamelijke beperkingen op wijkniveau	53
Bijlage 4 – Prevalentie chronische aandoeningen op wijkniveau	56

Sport en bewegen voor mensen met een beperking in Voorne aan Zee

Inleiding

De gemeente Voorne aan Zee wil inzetten op sporten en bewegen voor iedereen. Hiervoor moet het aanbod toegankelijk en zichtbaar zijn voor groepen voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is. In het bijzonder voor mensen met een beperking. In dit rapport onderzoeken we het bestaande aanbod en de mogelijkheden, behoeften en belemmeringen van en voor deze groep inwoners.

Doel en onderzoeksmethode

We bieden in dit rapport inzicht in:

- het aantal inwoners met een beperking in de gemeente Voorne aan Zee;
- de sport- en beweegmogelijkheden in Voorne aan Zee; en
- de wensen en behoeften voor sport- en beweegmogelijkheden vanuit het perspectief van de professional.

Hiervoor hebben we een vragenlijst uitgezet onder sport- en beweegaanbieders in de gemeente. Daarnaast hebben we twaalf professionals geïnterviewd die ervaring hebben met (de organisatie van) sporten en bewegen voor mensen met een beperking.

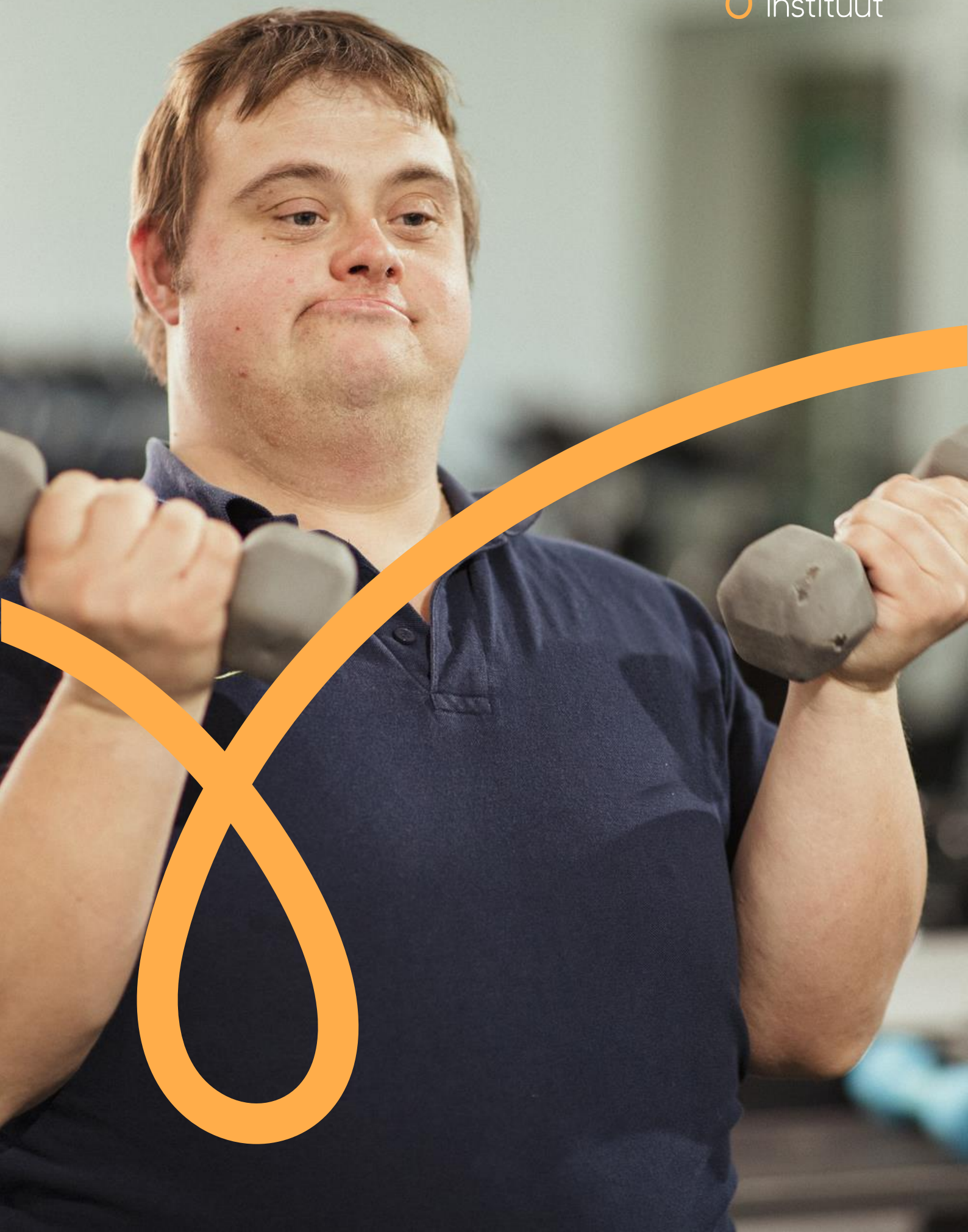
Conclusies

De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn:

- Zo'n 30.000 inwoners van de gemeente Voorne aan Zee hebben een beperking of (langdurige) aandoening.
- Ongeveer de helft van de sport- en beweegaanbieders in de gemeente die de vragenlijst invulden, heeft leden met een beperking.
- Leden met en zonder beperking ontmoeten elkaar op de locatie waar ze sporten of bewegen.
- Sport- en beweegaanbieders in Voorne aan Zee staan open voor (nieuwe) leden/deelnemers met een beperking.
- Sport- en beweegaanbieders hebben op dit moment onvoldoende expertise om sport en bewegen te organiseren voor mensen met een beperking.
- Mensen met een beperking willen, volgens de professionals, het liefst sporten en bewegen binnen het reguliere aanbod en geen 'speciale' behandeling.
- Sport- en beweegaanbieders hebben behoefte aan ondersteuning om hun aanbod toegankelijk en geschikt te maken voor mensen met een beperking.

Aanbevelingen

1. Professionals in de gemeente die sport- en beweegactiviteiten (willen) aanbieden aan mensen met een beperking, hebben behoefte aan meer kennis en expertise en een duidelijk aanspreekpunt. De gemeente en Stichting PUSH kunnen bijvoorbeeld trainingen aanbieden voor sport- en beweegaanbieders en een loketfunctie inrichten.
2. Onder professionals is er behoefte aan subsidies en informatie over de kosten van aanpassingen om mensen met een beperking mee te kunnen laten doen aan sport- en beweegactiviteiten. De gemeente kan subsidies beschikbaar stellen voor het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties. En ze kan sporten en bewegen financieel toegankelijker maken door mensen met een beperking vergoedingen te geven voor ondersteuning die zij nodig hebben.
3. Het ontbreekt nog aan helder inzicht in hoeveel potentiële sporters met een beperking er zijn in de gemeente Voorne aan Zee. Ook is niet duidelijk (zowel voor de sport- en beweegaanbieders als voor de inwoners zelf) wie precies onder de noemer 'mensen met een beperking' valt. De gemeente doet er goed aan een zogenaamde sociale kaart op te stellen van organisaties die in contact staan met mensen met een beperking.
4. Tot slot is onder de professionals behoefte aan meer zichtbaarheid van zowel hun eigen aanbod als dat van andere (gespecialiseerde) aanbieders van sport- en beweegactiviteiten voor inwoners met een beperking. Dit kunnen de gemeente en Stichting PUSH verbeteren door:
 - het platform 'Sportief Voorne aan Zee' te promoten onder de inwoners en professionals;
 - commerciële aanbieders te betrekken bij het beleid;
 - een voorlichtings- of informatiedag te organiseren om het aanbod te promoten; en
 - zich aan te sluiten bij Uniek Sporten.

Sport en bewegen voor iedereen in Voorne aan Zee

In dit rapport onderzoeken we het bestaande aanbod en de mogelijkheden, behoeften en belemmeringen van en voor mensen met een beperking om te sporten in Voorne aan Zee. In dit eerste hoofdstuk beschrijven we achtergrond, doel, hoofdvragen en enkele belangrijke begrippen van dit onderzoek.

Vanuit de sportakkoorden van de voormalige gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne wil de gemeente Voorne aan Zee inzetten op sporten en bewegen voor iedereen. Hiervoor moet het sport- en beweegaanbod toegankelijk en zichtbaar zijn voor groepen voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is. In het bijzonder voor mensen met een beperking.

Daarom heeft de gemeente het Mulier Instituut gevraagd dit onderzoek te doen.

1.1 Achtergrond

Drie sportakkoorden samengevoegd

Per 1 januari 2023 zijn de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne gefuseerd tot de gemeente Voorne aan Zee (Rijksoverheid, 2021).¹ De drie gemeenten hadden elk een eigen sportakkoord.² Alle bij deze akkoorden betrokken gemeenten en organisaties willen meewerken om **'zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Nu en in de toekomst. Ongehinderd, in een veilige en gezonde omgeving. Een leven lang'**.³ Dat levert winst op voor de fysieke en mentale gezondheid en zorgt voor sociale binding.

De gemeente Voorne aan Zee wil deze doelen uit de sportakkoorden bereiken door de krachten te bundelen van organisaties uit de drie voormalige gemeenten. Uit de sport, het onderwijs, zorg en welzijn, de overheid en het bedrijfsleven. Daarvoor heeft ze de website Sportief Voorne aan Zee opgezet.⁴ De gemeente wil daarmee bijvoorbeeld het sport- en beweegaanbod beter (digitaal) vindbaar maken voor inwoners.

Verder krijgen sport- en beweegaanbieders ondersteuning om aanbod voor meerdere doelgroepen op te zetten, zoals voor mensen met een beperking. De gemeente wil voldoende en kwalitatief goede voorzieningen die bereikbaar en toegankelijk zijn.

¹ We zijn met dit onderzoek gestart ná de fusie.

² Zie het [sportakkoord Brielle](#), het [sportakkoord Hellevoetsluis](#) en het [sportakkoord Westvoorne](#).

³ Zie [Gezonde Leefstijl - Sportief Voorne aan Zee](#).

⁴ Zie [Over ons - Sportief Voorne aan Zee](#).

Een van de organisaties die mee uitvoering geven aan het sportakkoord, is Stichting PUSH.⁵ Deze welzijnsorganisatie zet zich ook in voor sport en voor mensen met een beperking, via combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches.

Uniek Sporten

Vóór de fusie vormden de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne een van de ruim veertig regionale samenwerkingsverbanden aangepast sporten in Nederland.⁶ Deze samenwerkingsverbanden zijn in het verleden opgezet vanuit het gehandicaptensportprogramma 'Grenzeloos Actief' van het ministerie van VWS. Doel was dat mensen met een beperking passend sport- en beweegaanbod konden vinden (RIVM, 2022).

Dat laatste kan via de digitale sportzoeker van [Uniek Sporten](#). Hierin staat ook de lokale buurtsportcoach, contactpersoon of regiocoördinator vermeld waarmee mensen contact kunnen opnemen. Aangesloten gemeenten inventariseren het aangepaste sport- en beweegaanbod en geven dit aan Uniek Sporten door. Vervolgens maakt Uniek Sporten het aanbod zichtbaar op de website.

De gemeente Voorne aan Zee is aangesloten bij Uniek Sporten, maar heeft het aanbod binnen de gemeentegrenzen nog niet aangeleverd, met uitzondering van twee aanbieders in Hellevoetsluis. Hierdoor is het aanbod niet vindbaar voor mensen met een beperking of aandoening. Bezoekers van de website kunnen bijvoorbeeld wel de contactgegevens vinden van de buurtsportcoach aangepast sporten, en aanbod binnen een straal van 15 kilometer van hun gemeente.

Sportief Voorne aan Zee

De gemeente Voorne aan Zee heeft daarnaast het digitale sportplatform Sportief Voorne aan Zee opgezet. Dat is een centrale plaats waar inwoners sport- en beweegactiviteiten kunnen vinden en waar aanbieders hun aanbod kwijt kunnen.

Bezoekers van de website kunnen bij het zoeken naar aanbod selecteren op 'aangepaste sport'. De website toont na deze selectie een aantal aanbieders waar mensen met een beperking welkom zijn. Dit overzicht is, net als op Uniek Sporten, niet volledig.

Het onderzoek

De gemeente Voorne aan Zee wil daarom graag meer inzicht krijgen in het sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking in de eigen gemeente. Daarnaast hebben ze behoefte aan inzicht in de grootte van de doelgroep en in hun wensen en behoeften voor sport- en beweegmogelijkheden.

Deze rapportage biedt informatie die de gemeente Voorne aan Zee kan gebruiken om beter in te spelen op de wensen en behoeften van sporters en niet-sporters met een beperking in de gemeente.

⁵ Zie [Stichting PUSH](#).

⁶ Zie [Op de kaart: \(On\)beperkt bewegen | beleid | Sport en bewegen in cijfers](#).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is inzicht krijgen in:

- het aantal inwoners met een beperking;
- hun wensen en behoeften voor sport en bewegen;
- de sport- en beweegmogelijkheden voor mensen met een beperking in de gemeente Voorne aan Zee.

Dat moet leiden tot aanbevelingen om vraag en aanbod beter op elkaar te laten aansluiten.

1.3 Vraagstelling

De hoofdvragen van het onderzoek zijn als volgt:

1. Hoeveel inwoners in de gemeente Voorne aan Zee hebben een beperking?
2. Welke mogelijkheden om te sporten en bewegen zijn er voor mensen met een beperking in de gemeente Voorne aan Zee?
3. Wat zijn de wensen en behoeften van inwoners met een beperking voor sport en bewegen in de gemeente Voorne aan Zee?

Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** van dit rapport beschrijven we de methode van dit onderzoek. We gaan in op de schattingsmethode voor het bepalen van het aantal inwoners met een beperking en op de aanbiedersmonitor (vragenlijst voor sport- en beweegaanbieders). En op de interviews die we voor dit onderzoek hebben afgenomen.

Hoofdstuk 3 gaat over de omvang van de potentiële vraag vanuit de inwoners van de gemeente Voorne aan Zee. In dit hoofdstuk presenteren we cijfers over het aantal inwoners van de gemeente dat naar schatting een beperking heeft, en om welk type beperking het gaat.

Hoofdstukken 4 en 5 bevatten de resultaten van de aanbiedersmonitor en de interviews.

In **hoofdstuk 6** presenteren we de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek en doen we aanbevelingen om sporten en bewegen in Voorne aan Zee zo toegankelijk en passend mogelijk te maken voor de inwoners van de gemeente met een beperking.

1.4 Begrippen

In deze paragraaf gaan we kort in op onze definitie van twee begrippen ter afbakening van het onderzoek.

Sport- en beweegmogelijkheden

In dit onderzoek spreken we van sport- en beweegmogelijkheden. Hiermee bedoelen we het georganiseerde sport- en beweegaanbod van sport- en beweegaanbieders. Voorbeelden hiervan zijn voetbaltraining bij de lokale voetbalvereniging of meewandelen met een wandelclub opgezet vanuit een zorginstelling voor ouderen.

Ongeorganiseerde sport nemen we niet mee (bijv. individueel wandelen, fietsen of hardlopen in de openbare ruimte).

Verder kijken we specifiek naar de plekken waar mensen met een beperking kunnen sporten en bewegen.

Beperking

Voor een beter begrip van wat een beperking betekent, sluiten we in dit onderzoek aan bij het begrippenkader van de *International Classification of Functioning, Disability and Health* (WHO-ICF, 2002).

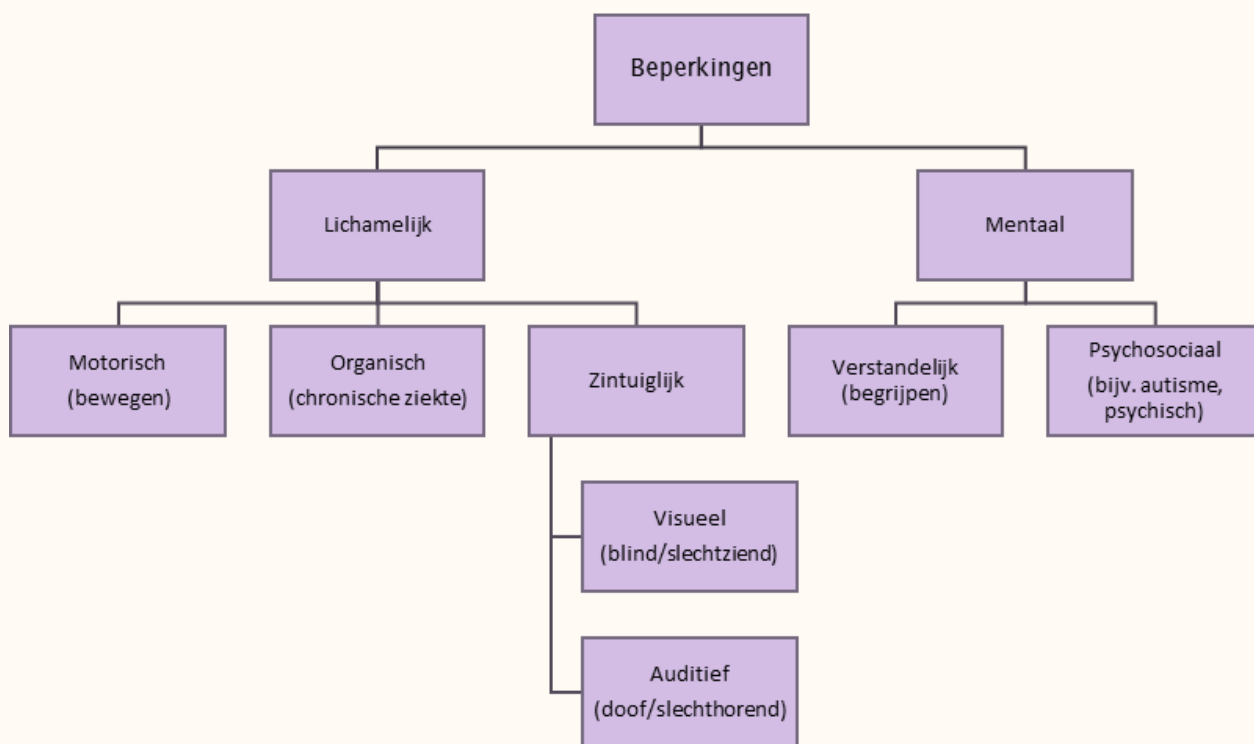
Dit model combineert verschillende zienswijzen (medisch, sociaal, psychologisch). Het kijkt naar verschillende aspecten van het menselijk functioneren:

- biologische aspecten (lichaamsfuncties en eigenschappen; stoornissen);
- individuele aspecten (uitvoeren van activiteiten; beperkingen); en
- sociale aspecten (participatie in de samenleving en mogelijke problemen daarmee).

De ICF gaat uit van een sterke wisselwerking tussen deze drie aspecten. Bovendien wordt het functioneren van een persoon sterk beïnvloed door persoonlijke factoren (leeftijd, ernst van de beperking, psychisch welbevinden, enz.). En door externe omstandigheden (fysieke en sociale omgeving, bv. barrières in de toegankelijkheid van accommodaties) (Von Heijden-Brinkman et al., 2013).

In dit onderzoek maken we op verzoek van de opdrachtgever onderscheid naar mensen met een stoornis van de mentale functies (verstandelijk en psychosociaal), de sensorische functies (zicht en gehoor), het bewegingssysteem (motorisch) en de organische functies (chronische aandoeningen) ([figuur 1.1](#)). We maken onderscheid tussen kinderen met een beperking en naar volwassenen met een beperking (18 jaar en ouder).

Figuur 1.1
Indeling beperkingen

Bron: Von Heijden et al., 2013 (afgeleid van WHO-ICF, 2001).

Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk leggen we uit hoe we dit onderzoek hebben aangepakt. We beschrijven met welke data we de onderzoeksvragen beantwoorden en hoe we deze data hebben verzameld. We lichten de toegepaste methode per onderzoeksvraag toe.

2.1 Aantal inwoners met een beperking

We brengen in hoofdstuk 3 het aantal inwoners met een beperking in beeld in de deelgemeenten Hellevoetsluis, Brielle en Westvoorne. Daarvoor maken we gebruik van schattingsdata over het percentage Nederlanders dat een beperking ervaart (de prevalentie van beperkingen).

Op basis van data van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020 (van GGD'en, CBS en RIVM) heeft het RIVM per gemeente en op wijkniveau een schatting gemaakt van het percentage volwassen inwoners met een of meer lichamelijke beperkingen (in bewegen, horen en zien) en/of chronische aandoeningen (18 jaar en ouder). Het RIVM heeft deze schatting van de data gemaakt op basis van het SMAP-model.⁷

In het SMAP-model worden gezondheid en leefstijl, in dit geval beperkingen, gerelateerd aan diverse achtergrondkenmerken. Zoals woonadres, leeftijd, geslacht, herkomst, huishoudensamenstelling, opleidingsniveau, inkomen en woningtype. Door deze relatie is het mogelijk om voor alle volwassenen de verwachte gezondheid te berekenen. De uitkomsten worden vervolgens gemiddeld over de wijk of buurt.⁸

Wij combineren de percentages over beperkingen uit het SMAP-model met de inwonersaantallen in de drie gemeenten. Zo geven we een indicatie van het aantal mensen per onderscheiden groep. Hiervoor gebruiken we de kerncijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Waar dat kan, combineren we de cijfers met de meest recente inwonersaantallen (2022). In andere gevallen combineren we ze met de inwonersaantallen van hetzelfde jaar als dat waarin de cijfers zijn verzameld. Hiermee weet de gemeente hoeveel mensen met een beperking interesse kunnen hebben in sport en bewegen.

De cijfers op wijk- en buurniveau moeten met enige voorzichtigheid worden gebruikt. Het model benadert de werkelijkheid zo goed mogelijk, maar de cijfers blijven schattingen. We ronden de cijfers af op één decimaal.

⁷ Het RIVM benadrukt dat de cijfers op wijk- en buurniveau met enige voorzichtigheid moeten worden gebruikt. Met het model benaderen ze de werkelijkheid zo goed mogelijk, maar de cijfers blijven schattingen van de werkelijkheid. Zie https://buurtatlas.vzinfo.nl/#lichamelijke_beperkingen

⁸ Zie voor meer informatie over de SMAP-methode: [Smep model | Buurtatlas](#).

2.2 Vragenlijst onder sport- en beweegaanbieders

Met een vragenlijst hebben we de mogelijkheden voor mensen met een beperking om bij verschillende aanbieders te sporten en bewegen in de gemeente Voorne aan Zee in kaart gebracht.

We hebben 133 lokale sport- en beweegaanbieders uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. Het grootste deel hiervan waren sportverenigingen. Maar we hebben ook ondernemende sport- en beweegaanbieders en andersoortige organisaties (bijv. welzijnsorganisaties) met sport- of beweegaanbod uitgenodigd.

Tussen 27 september en 30 november 2023 vulden 42 sport- en beweegaanbieders de vragenlijst volledig in. Dat is een nettorespons van 32 procent. In [tabel 2.1](#) staat de verdeling van organisaties die de vragenlijst hebben ingevuld en van de organisaties die we hebben uitgenodigd (de populatie).

Daarin zien we dat sportverenigingen in dit onderzoek iets oververtegenwoordigd zijn. Ondernemende sport- en beweegaanbieders zijn ondervertegenwoordigd. Mogelijk komt dit doordat de gemeente minder betrokken is bij ondernemende sport- en beweegaanbieders dan bij sportverenigingen. Bij de interpretatie van de resultaten is het belangrijk hier rekening mee te houden.

Tabel 2.1
Responsanalyse, uitgesplitst naar type sport- en beweegaanbieder
(in aantallen en procenten)

	Respondenten		Populatie in Voorne aan Zee	
	n	%	n	%
Sportvereniging	29	69	79	59
Ondernemende sport- en beweegaanbieder	8	19	43	32
Anders	3	7	7	5
Onbekend	2	5	4	3

Bron: Peiling onder sport- en beweegaanbieders in Voorne aan Zee, najaar 2023.

In [tabel B1.1](#) in bijlage 1 staat de respons per kern (Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne). In [tabel B1.2](#) in bijlage 1 staat de respons van sportverenigingen, uitgesplitst naar verenigingsgrootte en binnen- of buitensport.

De verdeling van de responderende aanbieders over de kernen is redelijk representatief voor de populatie. Grote verenigingen en buitensportverenigingen zijn iets oververtegenwoordigd in dit onderzoek.

We hebben de vragenlijst opgesteld in afstemming met de stichting PUSH. Voor de vragenlijst hebben we voorbeeldvragen gebruikt die we ook gebruiken in de landelijke Verenigingsmonitor⁹ van het Mulier Instituut over sport en bewegen voor mensen met een beperking (zie ook Gutter et al., 2021; Van Lindert et al., 2020). Zo kunnen we waar mogelijk de lokale cijfers vergelijken met de situatie van verenigingen in heel Nederland.

We hebben ook contact opgenomen met Uniek Sporten om na te gaan welke gegevens nodig zijn om aanbod voor mensen met een beperking op te kunnen nemen op het platform. Hierover hebben we de verenigingen vragen gesteld.

We hebben de data geanalyseerd met SPSS.

2.3 Interviews

Daarnaast hebben we interviews gehouden met professionals uit het werkveld in Voorne aan Zee. Deze boden ons aanvullende en verdiepende informatie op de resultaten van de vragenlijst. Met deze interviews beantwoorden we de onderzoeksvragen 2 en 3.

We onderscheidden bij de interviews de volgende thema's:

- > ervaring en affiniteit met de doelgroep;
- > sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking;
- > wensen, behoeften en verbeterpunten;
- > bekendheid met en kansen voor betrokken organisaties.

Inhoud interviews

De gesprekken met de professionals vonden plaats in de vorm van zes semigestructureerde telefonische interviews en één semigestructureerde focusgroep (zes deelnemers). De leidraad hiervoor is te vinden in bijlage 2.

De telefonische interviews duurden 30 tot 45 minuten, de focusgroep ruim een uur. Voorafgaand aan de interviews gaven de geïnterviewden ons toestemming voor het gebruik van hun gegevens.

Tijdens de gesprekken gingen we in op de ervaring en achtergrond van de deelnemers, hun affiniteit met de doelgroep (mensen met een beperking), en hun ervaringen en ideeën over aangepast sporten en bewegen in Voorne aan Zee.

Hierbij kwamen ook mogelijke verbeterpunten ter sprake in het sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking. En de behoefte aan eventuele

⁹ De Verenigingsmonitor is een uitgebreide set vragen die wordt uitgevraagd onder de verenigingen van het Verenigingspanel. Dit landelijke panel staat model voor de ruim 28.000 sportverenigingen die Nederland telt en waarvan bijna 25.000 verenigingen bij sportbonden van NOC*NSF zijn aangesloten. De landelijke Verenigingsmonitor wordt uitgevoerd door het Mulier Instituut, met steun van het ministerie van VWS. Zie <https://www.mulierinstituut.nl/producten-diensten/monitoring/verenigingsmonitor/>.

steun of acties vanuit de gemeente, Stichting PUSH of een andere lokale (sport)organisatie.

Werving deelnemers

Contactgegevens van de deelnemers kregen we via Stichting PUSH. Daarnaast legden we contact met professionals op een sportnetwerkbijeenkomst van de gemeente Voorne aan Zee. Uiteindelijk hebben we twaalf professionals bereid gevonden voor een interview.

De professionals hebben verschillende achtergronden: ze komen uit de sectoren sport, recreatie, zorg en speciaal onderwijs. Zo hebben we een divers beeld kunnen krijgen van de mogelijkheden voor en ervaringen met sporten en bewegen voor mensen met een beperking in Voorne aan Zee vanuit het perspectief van de professional.

Een struikelblok bij de werving van deelnemers voor de focusgroep en interviews was dat lang niet alle professionals zichzelf zagen als iemand die werkt met of voor mensen met een beperking. Mogelijk hebben we door deze onduidelijkheid onder professionals belangrijke potentiële deelnemers gemist.

Helaas hebben we geen (familie van) mensen met een beperking zelf kunnen spreken. Ondanks herhaalde inspanningen bleek het voor Stichting PUSH ingewikkeld om de nodige contacten te leggen. Hun ervaringen hadden ons ook waardevolle inzichten kunnen opleveren; zij vormen immers de doelgroep.

Professionals hebben wel suggesties gegeven om mensen met een beperking in de gemeente (beter) te bereiken. We hebben deze suggesties verwerkt in de aanbevelingen.

Analyse

Tijdens de interviews maakten we aantekeningen, die we achteraf aanvulden met de uitwerking van de audio-opname van het interview. De aantekeningen hebben we thematisch gecodeerd en gebruikt om een beeld te schetsen van de staat van sporten en bewegen voor mensen met een beperking in Voorne aan Zee.

De verschillende interviews hebben we geïntegreerd tot één tekst per thema, om zo overzichtelijk de resultaten van de interviews te kunnen presenteren.

Aantal inwoners met een beperking

In dit hoofdstuk brengen we het aantal inwoners van Voorne aan Zee in kaart dat een beperking of aandoening heeft. Dit biedt inzicht in de potentiële vraag naar sport en bewegen van deze groep inwoners. Hiermee beantwoorden we de eerste hoofdvraag van dit onderzoek.

We maken onderscheid tussen:

- volwassenen met één of meer lichamelijke beperkingen (motorisch, visueel en/of auditief);
- volwassenen met een chronische aandoening/langdurige ziekte;
- mensen met een verstandelijke beperking; en
- kinderen met een beperking (naar lichamelijke, verstandelijke en/of zintuiglijke beperking).

We maken gebruik van schattingsdata over het percentage Nederlanders dat een beperking ervaart. Deze zijn afkomstig van verschillende bronnen.

3.1 Volwassenen met lichamelijke beperkingen

De GGD-Gezondheidsmonitor onderscheidt drie typen lichamelijke beperkingen:

- auditieve beperkingen, ofwel beperkingen in activiteiten met betrekking tot horen;¹⁰
- beperkingen in mobiliteit, ofwel beperkingen in bewegen;¹¹
- visuele beperkingen, ofwel beperkingen in activiteiten met betrekking tot zien.¹²

Het is mogelijk één van deze drie typen beperkingen te hebben of een combinatie van meerdere. Daarom geven we het aantal volwassenen (18 jaar en ouder) met minstens één lichamelijke beperking weer én het aantal volwassenen per type lichamelijke beperking.

¹⁰Een auditieve beperking wordt gedefinieerd als het hebben van grote moeite met of niet in staat zijn een gesprek te volgen met één ander persoon of in een groep van drie of meer personen (zo nodig met hoorapparaat).

¹¹Een beperking in mobiliteit wordt gedefinieerd als het hebben van grote moeite met of het niet in staat zijn een voorwerp van vijf kilogram tien meter te dragen, te bukken en iets van de grond te pakken, of 400 meter aan één stuk te lopen zonder stil te staan.

¹²Een visuele beperking wordt gedefinieerd als het hebben van grote moeite met of niet in staat zijn de kleine letters in de krant te lezen of op een afstand van vier meter het gezicht van iemand te herkennen (zo nodig met bril of contactlenzen).

In [tabel 3.1](#) staan voor de voormalige gemeenten van Voorne aan Zee de percentages en aantallen van volwassenen met een lichamelijke beperking. De uitsplitsing van de cijfers per deelgemeente op wijkniveau staat in bijlage 3. De cijfers zijn van voor de gemeentelijk fusie.

Beperkingen hangen nauw samen met leeftijd (Van den Dool et al, 2022). Hoe ouder de bevolking, hoe groter het aandeel mensen met een beperking. Verschillen tussen wijken, zoals te zien in de tabellen in de bijlage, zijn deels te verklaren door dit kenmerk. In wijken met een groter aandeel ouderen, zal het percentage inwoners met een beperking hoger liggen.

Tabel 3.1

Percentage en aantal volwassenen met minimaal één lichamelijke beperking in de voormalige gemeenten van Voorne aan Zee

Voormalige gemeente	Minimaal één lichamelijke beperking		Beperking in mobiliteit	Auditieve beperking	Visuele beperking
	%	Aantal	%Aantal	%Aantal	%Aantal
Brielle	14	2.461	9 1.540	4 726	5 797
Hellevoetsluis	16	6.451	10 4.220	5 1.907	5 2.191
Westvoorne	15	2.199	9 1.391	4 568	5 673
Nederland	15	-	10 -	5 -	6 -

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM). Bewerking: Mulier Instituut..

Factsheets sporten en bewegen met een lichamelijke beperking

Meer over sporten en bewegen met een lichamelijke beperking is te lezen in deze drie factsheets van het Mulier Instituut in samenwerking met Kenniscentrum Sport & Bewegen:

- [motorische beperking](#);
- [auditieve beperking](#);
- [visuele beperking](#).

3.2 Volwassenen met chronische aandoeningen

Om tot het aantal volwassenen met een chronische aandoening¹³ in Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne te komen, hebben we dezelfde databronnen gebruikt als voor het aantal volwassenen met een lichamelijke beperking: de kerncijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de schattingsdata van RIVM op basis van de GGD-Gezondheidsmonitor 2020. De cijfers staan in [tabel 3.2](#). In bijlage 4 splitsen we deze cijfers per deelgemeente uit naar wijkniveau.

¹³ Percentage personen van 18 jaar of ouder met de antwoordcategorie 'ja' op de vraag: 'Heeft u één of meer langdurige ziekten of aandoeningen? Langdurig is (naar verwachting) zes maanden of langer'.

In de GGD-Gezondheidsmonitor is niet gevraagd naar het type chronische aandoening dat mensen hebben. Alleen of mensen één of meer langdurige ziekten of aandoeningen hebben.

Tabel 3.2
Percentage en aantal volwassenen met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen in de voormalige gemeenten van Voorne aan Zee

Voormalige gemeente	Eén of meerdere langdurige aandoeningen	
	%	Aantal
Brielle	32	5.736
Hellevoetsluis	35	13.998
Westvoorne	33	4.907
Nederland	33	-

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020 GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM). Bewerking: Mulier Instituut.

Binnen de regio Rijnmond, waar Voorne aan Zee onder valt, is de meest voorkomende langdurige aandoening onder volwassenen (19 jaar en ouder) een aandoening aan het bewegingsapparaat (25%). Daarna volgen een hoge bloeddruk (17%) en migraine of ernstige hoofdpijn (16%). 22 procent van de 19-65-jarigen en 26 procent van alle volwassenen in de regio voelt zich door hun aandoening beperkt in het uitvoeren van dagelijkse activiteiten (GGD Rotterdam-Rijnmond, 2021).

Factsheet sporten en bewegen met een chronische aandoening

Meer over sporten en bewegen met een chronische aandoening is te lezen in [deze factsheet](#) van het Mulier Instituut in samenwerking met Kenniscentrum Sport & Bewegen.

3.3 Mensen met een verstandelijke beperking

In Nederland is niet precies bekend hoeveel mensen een verstandelijke beperking hebben. Er is geen centrale registratie waarin dit wordt bijgehouden, en mensen met een verstandelijke beperking zijn meestal niet vertegenwoordigd in reguliere bevolkingsonderzoeken. Over het percentage en aantal mensen met een verstandelijke beperking zijn daarom geen data op gemeente- en wijkniveau beschikbaar.

Om te bepalen hoeveel mensen in Nederland een verstandelijke beperking hebben, maken we daarom gebruik van schattingen. Deze zijn dikwijls gebaseerd op de voorzieningen of zorg waarvan mensen met een beperking gebruikmaken, in combinatie met hoe intelligentiescores over de bevolking zijn verdeeld. Een verstandelijke beperking wordt namelijk vastgesteld op basis van het intellectueel functioneren (IQ) en de ondersteuningsbehoefte.

Wat is een verstandelijke beperking?

Een verstandelijke beperking wordt op VZinfo.nl (z.d.) als volgt gedefinieerd:

'Het hebben van een aangeboren of een later in de ontwikkeling optredende stoornis in de intellectuele functies. Dit gaat gepaard met beperkingen in de sociale (zelf)redzaamheid. De diagnose is meestal gebaseerd op de DSM (Diagnostic and statistical manual of mental disorders).'

Mensen met een verstandelijke beperking hebben een achterstand in conceptuele, sociale of praktische vaardigheden, zoals lezen en schrijven, omgaan met geld, regels volgen, beslissingen nemen of persoonlijke verzorging. De bovengrens voor een verstandelijke beperking is een IQ van 70-75 (VZinfo.nl, z.d.).

Bij het bepalen van een verstandelijke beperking is het aanpassingsvermogen leidend. Dit kan betekenen dat een persoon met een IQ tussen 70 en 85 die problemen ervaart met de sociale zelfredzaamheid en daarvoor ondersteuning nodig heeft, gerekend wordt tot de groep personen met een licht verstandelijke beperking (LVB).

Volgens gangbare indelingen heeft een persoon met een IQ tussen 50 en 70 een licht verstandelijke beperking en een persoon met een IQ lager dan 50 een matige tot ernstige verstandelijke beperking (Schalock et al., 2010; Van Lindert et al., 2020).

Geschatte aantallen

Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) schat dat in 2018 ongeveer 440.000 mensen een verstandelijke beperking hadden (IQ tot 70). Van hen heeft een zesde, ongeveer 70.000 mensen, een matige tot ernstige verstandelijke beperking (IQ lager dan 50). Ongeveer 370.000 mensen hebben een licht verstandelijke beperking (IQ tussen 50 en 70). Dat is 2,1 procent van de bevolking.

Het percentage mensen met een licht verstandelijke beperking is gebaseerd op de gemeten IQ-verdeling in de bevolking. Als daarbij ook de mensen worden meegerekend met een IQ tussen 70 en 85 die vanwege problemen met zelfredzaamheid zorg en ondersteuning nodig hebben (naar schatting in 2018 730.000 mensen), is de groep nog een stuk groter (Woittiez et al., 2019).

In [tabel 3.3](#) staat een schatting voor Voorne aan Zee. Deze schatting is op basis van het aantal inwoners in 2018, omdat de data van het SCP ook van 2018 zijn. Wel is deze schatting mogelijk aan de hoge kant: het CBS kwam voor mensen met een licht verstandelijke beperking in 2020 op een lager aantal uit (zie voetnoot in tabel 3.3).

Tabel 3.3**Schatting van de prevalentie van verstandelijke beperkingen in Voorne aan Zee****

Classificatie	IQ-score	Percentage van de bevolking	Aantal bewoners Brielle*	Aantal inwoners Hellevoetsluis*	Aantal inwoners Westvoorne*
Matige tot ernstige verstandelijke beperking	< 50	0,4%	69	163	59
Licht verstandelijke beperking	50–70	2,2%	367	861	312
Zwakbegaafdheid	70–85	4,2%	724	1.699	616

Bronnen: CBS, 2018; Woittiez, Eggink & Ras, 2019.

* Aantal inwoners in 2018.

** Het gaat hier om (grote) schattingen. Het CBS kwam in 2020 voor mensen met een LVB bijvoorbeeld uit op een totaal van circa 250 in plaats van ruim 1.500 in de gemeente Voorne aan Zee (CBS, 2020). De cijfers zijn gebaseerd op indicaties in het kader van de arbeidsongeschiktheidswetten (AO), AWBZ/Wlz-zorg en de Wet Sociale werkvoorziening (WSW). Het CBS heeft dus alleen het aantal personen met een LVB in de cijfers opgenomen dat met specifieke indicaties/codes geregistreerd staat in een van bovenstaande registraties. Personen met een LVB die daarin niet of met andere indicaties/codes geregistreerd staan, kan het CBS niet onderscheiden en hebben ze dus niet meegenomen in deze cijfers (CBS, 2019). De schatting van het CBS is daarom mogelijk laag, maar de schatting in deze tabel waarschijnlijk erg hoog.

Mensen met een licht verstandelijke beperking

Voor de groep mensen met een LVB is interessant als het gaat om de organisatie van sport- en beweegaanbod. Zij ervaren tijdens het sporten minder belemmeringen door hun beperking dan mensen met een matige of ernstige verstandelijke beperking (IQ < 50). Deze laatste groep woont vaak in een woonzorginstelling. De ernst van de beperking maakt het lastig deze groep te betrekken bij het sportaanbod van een vereniging.

Wanneer organisaties of verenigingen mensen met een verstandelijke beperking bij hun activiteiten willen betrekken, richten zij zich vaak op mensen met een LVB. Doorgaans zijn zij iets makkelijker bij regulier of licht aangepast sportaanbod te betrekken dan mensen met een matige of ernstige verstandelijke beperking. Het hangt van hun zelfredzaamheid af in hoeverre mensen met een LVB zelfstandig of met hulp kunnen deelnemen aan regulier of aangepast aanbod.

Het bereiken van mensen met een LVB kan wel lastig zijn, omdat ze niet altijd gebruik maken van speciale voorzieningen zoals een woonzorginstelling. Vaak wonen zij thuis of begeleid zelfstandig.

Mensen met een LVB vallen soms tussen wal en schip. Hun beperking is niet altijd zichtbaar, waardoor mensen hun vaardigheden overschatten. Denk hierbij aan het begrijpen van spelregels of communiceren met medespelers.

Aansluiten bij hun wensen, laagdrempelig aanbod, structuur en goede begeleiding zijn cruciaal (Van Lindert & Van den Berg, 2019). Voorne aan Zee zou daarom ook de groep mensen met een IQ tussen 70 en 85 en aanpassingsproblemen kunnen meenemen.

Zie ook het [factsheet Sport en bewegen voor mensen met een verstandelijke beperking](#).

3.4 Kinderen met een beperking

Beschikbare data

Over kinderen zijn minder data beschikbaar. Uit de Gezondheidsmonitor Kinderen van GGD Rotterdam-Rijnmond weten we dat in de gemeente Voorne aan Zee 20 procent van de kinderen tot 12 jaar minimaal één ziekte of aandoening heeft. Dat zijn 1.611 kinderen. Op wijkniveau zijn geen gegevens beschikbaar.

In de overige gemeenten binnen de regio Rotterdam-Rijnmond varieert het aandeel kinderen tot 12 jaar met minimaal één ziekte of aandoening van 16 tot 22 procent. In vier van de dertien gemeenten in de regio is het percentage hoger dan in Voorne aan Zee (GGD Rotterdam-Rijnmond, 2022).

Verder bieden de data van de rapportage 'Kinderen in Tel Databoek 2016' informatie over de prevalentie van kinderen met verschillende typen beperkingen. Op basis van de schattingen daarin waren er in 2015 in heel Nederland ruim 93.000 kinderen met een beperking die zorg of voorzieningen gebruikten vanwege hun beperking(en). Dit was bijna 2,7 procent van het totale aantal kinderen (0 t/m 17 jaar) in Nederland.

In 2015 is geen onderscheid naar type beperking gemaakt, maar in 2013 wel. Toen werd verondersteld dat 3,5 procent van de kinderen een beperking had. De meest voorkomende was een verstandelijke beperking: ongeveer twee derde van de kinderen met een beperking had hiermee te maken. Ongeveer 30 procent had een lichamelijke beperking en 15 procent een zintuiglijke. Ongeveer 9 procent had een meervoudige beperking (Tierolf et al., 2017).

Geschatte aantallen

In [tabel 3.4](#) staat een schatting van het aantal kinderen met een beperking in Voorne aan Zee. De cijfers hebben we berekend op basis van de percentages van 'Kinderen in Tel' uit 2013 en het aantal kinderen in Voorne aan Zee in 2022. We zijn er in de tabel van uitgegaan dat 3,5 procent van de kinderen een beperking heeft. Dat komt neer op 461 kinderen in Voorne aan Zee.

Waarschijnlijk zijn de gegevens uit Kinderen in Tel een onderschatting van het werkelijke aantal kinderen met een beperking of gezondheidsproblemen in Nederland en Voorne aan Zee. Kinderen in Tel heeft bijvoorbeeld geen gegevens over kinderen met chronische of gedragsmatige aandoeningen. Ook volgens de

Gezondheidsmonitor Kinderen van GGD Rotterdam-Rijnmond is het aantal kinderen met een beperking hoger.

Tabel 3.4

Schatting van de prevalentie van kinderen met een beperking tot 18 jaar in Voorne aan Zee, op basis van Kinderen in Tel 2013*

Classificatie	Percentage van de bevolking	Aantal kinderen Voorne aan Zee (2022)
Totale aantal kinderen	100	13.183
Totale aantal kinderen met beperking	3,5	461
Verstandelijke beperking	2	305
Lichamelijke beperking	1	138
Zintuiglijke beperking	1	69

Bron: CBS, 2023; Tierolf, Gilsing, & Steketee (2017).

Het gaat hier om een schatting op basis van oude cijfers. In werkelijkheid kunnen de aantallen van deze schatting afwijken.

Typen beperkingen

De schattingen van het aantal kinderen naar type beperking of aandoening in Nederland lopen sterk uiteen. Wel zien we dat gedragsproblematiek vaker voorkomt dan andere typen. Onder gedragsproblematiek verstaan we zowel externaliserend (naar buiten gericht) als internaliserend (naar binnen gericht) gedrag. Voorbeelden zijn ADHD, een autismespectrumstoornis of emotionele problemen (De Jonge & Van Lindert, 2020).

Factsheet sporten en bewegen voor kinderen met een beperking

Lees in [deze factsheet](#) van het Mulier Instituut in samenwerking met Kenniscentrum Sport & Bewegen meer over sporten en bewegen voor kinderen met een beperking.

Meer informatie over sporten en bewegen met een beperking

Een andere manier om een indruk te krijgen van de omvang van de doelgroep en waar deze te bereiken is, is uit te gaan van de voorzieningen waar inwoners met een beperking gebruik van maken. Hierbij valt te denken aan scholen in het speciaal onderwijs, zorginstellingen, leerlingenvervoer of het aantal WMO-uitkeringen voor inwoners met een beperking. Gegevens hierover zijn te vinden op bijvoorbeeld Zorgkaart Nederland en DUO Open Onderwijsdata of door een sociale kaart op te stellen in samenwerking met de diverse beleidsdomeinen binnen de gemeente.

Het sport- en beweegaanbod

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de vragenlijst onder sport- en beweegaanbieders en lichten we deze toe. Dertig sportverenigingen en twaalf commerciële sportaanbieders en organisaties in Voorne aan Zee vulden deze in.

4.1 Leden en deelnemers

De sport- en beweegaanbieders in Voorne aan Zee zijn er voor verschillende doelgroepen en hebben een verschillend ledenbestand. Het merendeel van de aanbieders die we hebben bevraagd (n=42), heeft jeugdleden (67%, niet in figuur). Dit zijn vooral sportverenigingen. Een kwart heeft alleen seniorleden (volwassenen en ouderen; 24%).

De sport- en beweegaanbieders met jeugdleden hebben een ledenbestand met gemiddeld een derde deel jeugdleden en twee derde deel leden van 18 jaar en ouder.

Van de 42 ondervraagde sport- en beweegaanbieders geeft ongeveer de helft (52%) aan één of meer leden te hebben met een beperking ([figuur 4.1](#)). Ongeveer een kwart heeft geen leden met een beperking (26%). Voor een vijfde van de aanbieders is het niet helder of zij leden met een beperking hebben (21%). Landelijk hebben meer verenigingen leden met een beperking (68%).

Figuur 4.1

Aandeel sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking

(in procenten, n=42)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Van de 42 bevraagde sport- en beweegaanbieders heeft een kwart (24%) leden met een autismespectrumstoornis (ASS), een concentratie- of aandachtstoornis (AD(H)D) of gedragsproblematiek ([figuur 4.2](#)). Eén op de vijf (21%) heeft (ook) leden met een motorische beperking. Leden met deze typen beperkingen komen iets vaker voor bij grote verenigingen (meer dan 100 leden) dan bij kleine verenigingen (minder dan 100 leden).

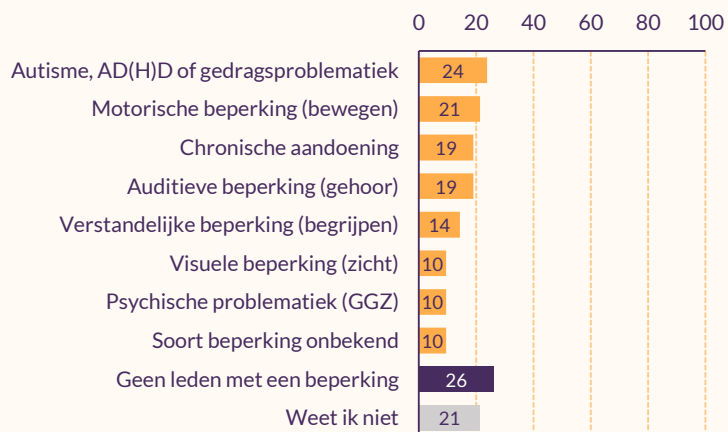
Opvallend is dat kleine verenigingen iets vaker leden met een auditieve beperking hebben (drie, t.o.v. één grote verenigingen). Maar dit verschil kan ook te wijten zijn aan de kleine omvang van de steekproef.

De ondervraagde sport- en beweegaanbieders hebben relatief minder vaak leden met psychische problematiek (10%) of een visuele beperking (10%).

De cijfers van het aanbod voor mensen met een beperking zijn globaal vergelijkbaar met het landelijke beeld van het aanbod van sportverenigingen.¹⁴ Landelijk hebben verenigingen het vaakst leden met een motorische beperking (35%) en/of leden met een ASS, een concentratie- of aandachtstoornis of gedragsproblematiek (28%). Het minst vaak komen leden voor met een visuele beperking (13%) of met psychische problematiek (10%) (Gutter et al., 2021).

Figuur 4.2

Aandeel sport- en beweegaanbieders met leden met een specifieke beperking
(in procent, n=42)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Aanbod op website Uniek Sporten plaatsen

Slechts twee sport- en beweegaanbieders uit Voorne aan Zee hebben hun sport- en beweegaanbod geregistreerd via Uniek Sporten. Uit de vragenlijst blijkt dat maar vier aanbieders hiertoe bereid zijn. Twaalf aanbieders weten nog niet of ze hun

¹⁴ In het landelijke onderzoek zijn alleen sportverenigingen bevraagd en geen andersoortige aanbieders. Een perfecte vergelijking is dan ook niet mogelijk.

aanbod op Uniek Sporten willen zetten. Mogelijk zijn ze beperkt bekend met Uniek Sporten of hebben ze onvoldoende capaciteit om meer leden/deelnemers te verwelkomen.

4.2 Het sport- en beweegaanbod

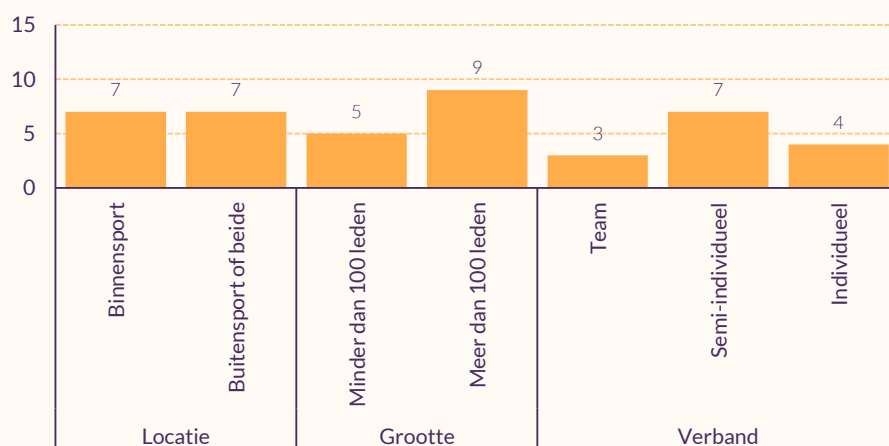
Zeven van de veertien sportverenigingen¹⁵ met leden met een beperking bieden binnensport aan. Evenveel bieden buitensport aan ([figuur 4.3](#)).

Leden met een beperking zijn vooral lid van sportverenigingen gericht op een semi-individuele sport¹⁶ (zeven van de veertien verenigingen). Slechts drie van de sportverenigingen met leden met een beperking bieden een teamsport aan. Dit zijn grotere sportverenigingen (meer dan 100 leden).

Figuur 4.3

Aantal sportverenigingen dat leden heeft met een beperking, naar binnen- of buitensport, grootte en verband

(in absolute aantallen, n=14)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Leden met een beperking doen meestal mee in regulier aanbod

Eerder hebben we vastgesteld dat bij 22 aanbieders mensen met een beperking sportieve activiteiten ondernemen. Bij 15 van die 22 doen leden met een beperking (ook) mee met het reguliere aanbod ([figuur 4.4](#)).

Enkele aanbieders lichten hun antwoord toe. Zo verklaart één sport- en beweegaanbieder dat er geen andere mogelijkheid is. Een andere noemt dat die het aanbod aangepast heeft zodat iedereen mee kan doen. En een derde aanbieder verklaart dat een groot deel van de leden 70 jaar of ouder is, waardoor een groot deel van de trainingsgroep al een bepaalde beperking of aandoening heeft.

¹⁵ Niet van alle sport- en welzijnsorganisaties zijn aspecten als de grootte en het sportverband bekend. Daarom hebben we het hier alleen over sportverenigingen, waarvan we deze gegevens wel hebben.

¹⁶ Een sport die je zowel individueel als met een medespeler kunt beoefenen, zoals tennis en badminton.

Ook landelijk doen leden van verenigingen het vaakst mee in het reguliere aanbod (80%). Bij een kleiner deel van de verenigingen kunnen leden zowel in regulier als in apart aanbod deelnemen, of alleen in apart aanbod (beide 10%, Gutter et al., 2021).

Bij slechts enkele sport- en beweegaanbieders zijn er aparte teams/trainingsgroepen voor leden met een beperking (5 van de 22), sporten leden met een beperking zelfstandig (5 van de 22), of krijgen ze een-op-een-begeleiding (2 van de 22).

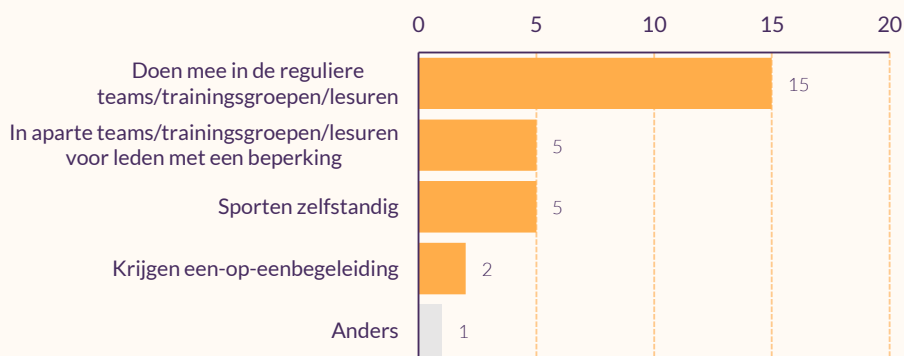
Bij twee van de vijf sport- en beweegaanbieders die leden met een beperking in aparte groepen laten trainen, gaat het om leden met een verstandelijke beperking. Verder gaat het om leden met een motorische beperking en leden met psychische problematiek.

Beide sport- en beweegaanbieders die leden met een beperking onder een-op-een-begeleiding laten sporten, bieden deze vorm van begeleiding aan voor leden met een verstandelijke beperking. Eén sport- en beweegaanbieder verzorgt een-op-een-begeleiding voor leden met een ontwikkelingsstoornis (ADHD, ASS of gedragsproblematiek), visuele beperking, motorische beperking of een onbekende beperking.

Figuur 4.4

Manieren waarop leden met een beperking trainen bij sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking

(in absolute aantallen, n=22)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Vijf aanbieders zetten extra begeleiders in

14 van de 22 sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking vinden het niet nodig om maatregelen te treffen om leden met een beperking mee te kunnen laten sporten ([figuur 4.5](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld (65% van de sportverenigingen, Gutter et al., 2021).

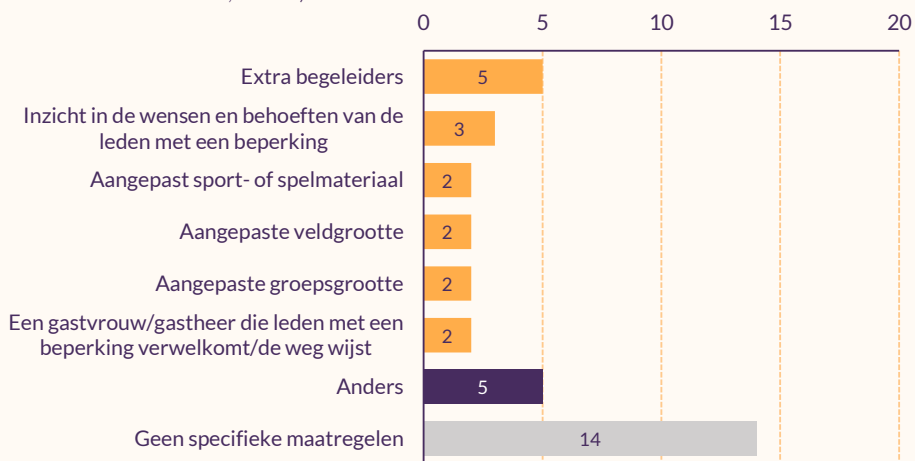
Zoals we zagen in [figuur 4.4](#), trainen mensen met een beperking bij de meeste aanbieders mee in reguliere groepen of teams. Wanneer sport- en beweegaanbieders dan toch maatregelen treffen, gaat het in de meeste gevallen om de inzet van extra begeleiders (5 van de 22) of om inzicht krijgen in de wensen en behoeften van mensen met een beperking (3 van de 22). In beide gevallen gaat dit vaker om grotere verenigingen en organisaties met meer dan honderd leden.

Eén sport- en beweegaanbieder geeft aan een andere maatregel te treffen, namelijk het aanbieden van '*aangepaste lessen door [een] gediplomeerde [...] trainer*'. Ook dit is een aanbieder met meer dan honderd leden.

Figuur 4.5

Aantal sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking dat een of meer specifieke maatregelen neemt om mensen met een beperking mee te kunnen laten doen

(in absolute aantallen, n=22)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Medewerkers en vrijwilligers bij sport- en beweegaanbieders

Het merendeel van de sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking laat weten geen specifiek kader, vrijwilligers of medewerkers te hebben voor mensen met een beperking (17 van de 22; landelijk 80%, Gutter et al., 2021).

Drie aanbieders geven aan vrijwilligers of begeleiders in te kunnen zetten om leden met een beperking bijvoorbeeld te ondersteunen bij het omkleden of bij vervoer naar de aanbieder. Twee aanbieders hebben gekwalificeerde trainers of begeleiders om sporters met een beperking te kunnen ondersteunen. Dit zijn beide grotere verenigingen (meer dan 100 leden).

Vijf van de 42 sport- en beweegaanbieders geven aan medewerkers of vrijwilligers in dienst te hebben met een beperking. Zij zijn werkzaam als coach (3 van de 5) of als

trainer/instructeur (2 van de 5). Drie kwart van de aanbieders (n=31) heeft geen medewerkers of vrijwilligers met een beperking. Zes aanbieders weten dit niet.

Ontmoetingen tussen sporters met en zonder beperking

Bij de meeste sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking ontmoeten sporters met en zonder beperking elkaar regelmatig (16 van de 22; niet in figuur). Dat is ook landelijk zo (68%, Van Lindert et al., 2020).

In de meeste gevallen zien (11 van de 22) of spreken (9 van de 22) ze elkaar op de club (**figuur 4.6**), of trainen of sporten ze samen (beide 8 van de 22). In slechts enkele gevallen spelen leden met en leden zonder beperking competitie met of tegen elkaar (2 van de 22).

Ontmoetingen vinden relatief vaker plaats bij kleine verenigingen (6 van de 7) dan bij grote (9 van de 15).

Figuur 4.6

Wijze waarop sporters met en sporters zonder beperking elkaar ontmoeten bij sport- en beweegaanbieders met leden met een beperking

(in absolute aantallen, n=22)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

De meeste aanbieders met leden met een beperking (15 van de 22) vinden het (heel) belangrijk dat sporters met en zonder beperking elkaar kunnen ontmoeten (landelijk 63%). De andere aanbieders zijn hier neutraal over (niet in de figuur).

Maar niet alle sport- en beweegaanbieders organiseren mogelijkheden voor ontmoetingen: zeven aanbieders maken ontmoetingen actief mogelijk (landelijk 24%), terwijl negen aanbieders aangeven dit niet te doen (landelijk 53%).

4.3 Sport- en beweegaanbod ontwikkelen

Het merendeel van *alle* sport- en beweegaanbieders, dus inclusief de aanbieders zonder aanbod voor mensen met een beperking, is bereid om mensen met een beperking mee te laten doen aan het sport- en beweegaanbod binnen de vereniging of organisatie (**figuur 4.7**).

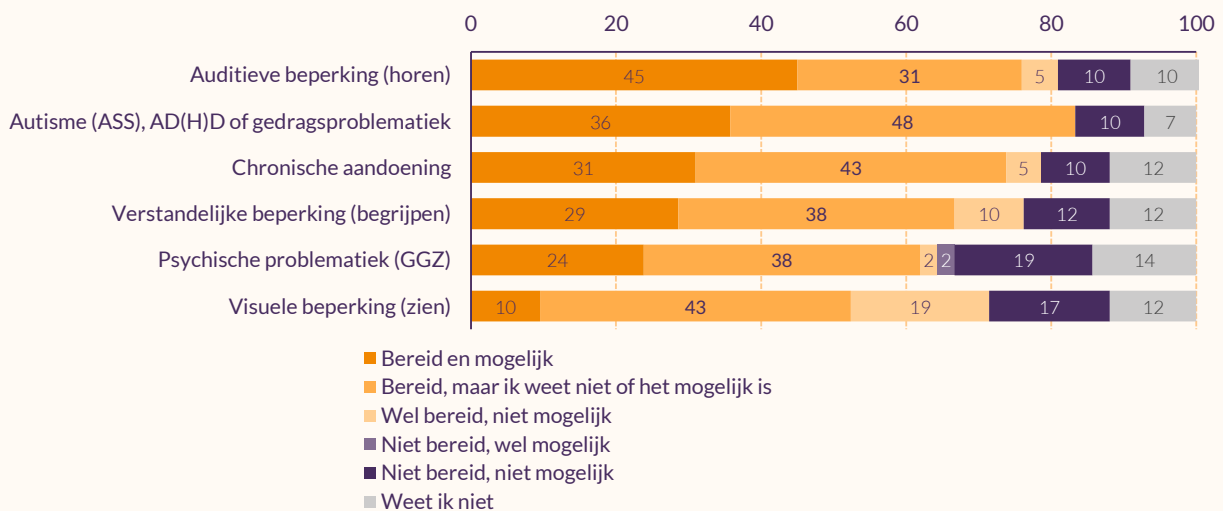
Relatief geven kleine verenigingen (minder dan 100 leden) vaker aan bereid te zijn en mogelijkheden te zien om mensen met een beperking aan hun sport- of beweegaanbod te laten deelnemen. Behalve wanneer het gaat om mensen met een verstandelijke beperking: voor deze groep zien de grote verenigingen (meer dan 100 leden) vaker mogelijkheden.

In 2020 waren landelijk in het algemeen iets meer sportverenigingen bereid om leden met een beperking deel te laten nemen aan het aanbod (Gutter et al., 2021).

Figuur 4.7

Aandeel sport- en beweegaanbieders dat bereid is mensen met een bepaalde beperking deel te laten nemen aan hun aanbod

(in procenten, n=42)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Eén op de drie (13 van de 39) sport- en beweegaanbieders die bereid zijn een of meer groepen mee te laten sporten en bewegen, geeft aan hierbij ondersteuning te willen van Stichting PUSH. Iets meer aanbieders zijn hier er nog niet over uit (15 van de 39). 21 van deze 28 aanbieders hebben aangegeven dat Stichting PUSH contact

met ze mag opnemen. Ruim een kwart (11 van de 39) van de aanbieders geeft aan geen ondersteuning van Stichting PUSH nodig te hebben.

Bereidheid verschilt per type beperking

In hoeverre mensen met een beperking kunnen deelnemen aan sport- en beweegaanbod in de gemeente, verschilt per type beperking. Ondanks de bereidheid van veel sport- en beweegaanbieders is het niet altijd mogelijk ([figuur 4.7](#)).

Zo geeft bijna de helft van de sport- en beweegaanbieders (45%, 19 van de 42) aan dat ze bereid zijn mensen met een auditieve beperking mee te laten doen én dat dit kan. Mensen met een visuele beperking laten deelnemen ziet slechts 10 procent (4 van de 22) van de sport- en beweegaanbieders zitten. Ook landelijk zijn verenigingen minder bereid en zien ze minder mogelijkheden om (meer) leden met een visuele beperking te verwelkomen (Gutter et al., 2021).

Voor de overige beperkingen geldt dat sport- en beweegaanbieders meestal wel bereid zijn om mensen met deze beperkingen te laten deelnemen, maar niet altijd weten of dit mogelijk is. Het gaat hierbij om grofweg een derde tot de helft van de aanbieders.

Kennis ontbreekt, behoefte aan ondersteuning

Een derde van de sport- en beweegaanbieders die bereid zijn om aanbod te organiseren voor mensen met een beperking, heeft behoefte aan ondersteuning daarbij (13 van de 39, niet in de figuur). Vooral wanneer het gaat om mensen met een chronische aandoening, visuele beperking of ontwikkelings-/gedragsstoornis.

De sport- en beweegaanbieders willen met name ondersteuning:

- bij het vinden/werven van meer (geschikte) vrijwilligers (9 van de 39);
- bij het vinden/werven van meer (geschikte) trainers (9 van de 39);
- bij het vinden van leden met een beperking of contact met organisaties die in contact staan met mensen met een beperking (9 van de 39);
- van een sportprofessional (zoals een buurtsportcoach/combinatiefunctionaris) die de organisatie kan ondersteunen (8 van de 39).

Acht aanbieders zeggen geen aanvullende ondersteuning nodig te hebben.

Belemmeringen voor (aangepast) sport- en beweegaanbod

Veel sport- en beweegaanbieders (86%, 36 van de 42) ervaren belemmeringen om mensen met een beperking mee te laten doen ([figuur 4.8](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld van sportverenigingen (80%, Gutter et al., 2021).

De voornaamste belemmering is volgens sport- en beweegaanbieders dat er geen interesse zou zijn vanuit de doelgroep (36%, 15 van de 42) en dat het ontbreekt aan kennis of expertise (24%, 10 van de 42). Niet weten hoe ze mensen met een beperking kunnen werven en een tekort aan vrijwilligers zijn ook struikelblokken.

Andere meermaals benoemde belemmeringen hebben te maken met een tekort aan middelen of het ontbreken van een geschikte accommodatie of geschikt materiaal.

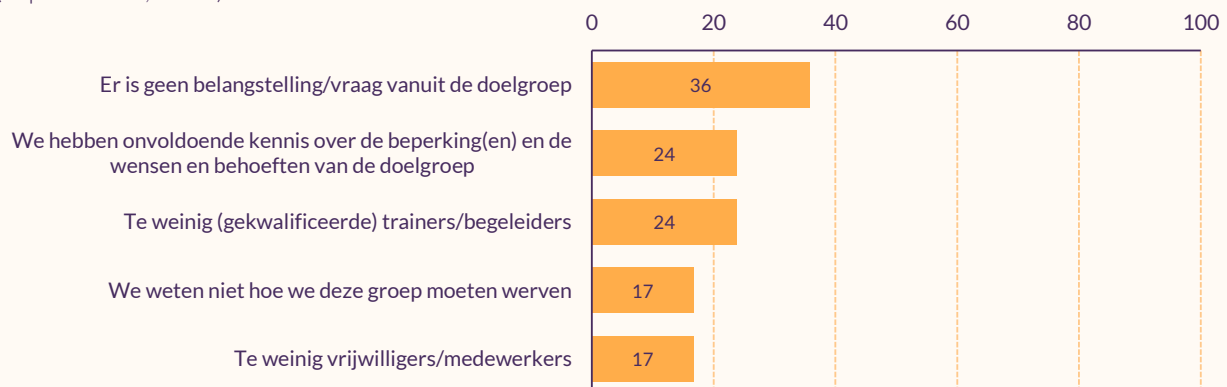
Zes van de 42 aanbieders (14%) ervaren helemaal geen belemmeringen.

Landelijk zijn geen belangstelling of vraag vanuit de doelgroep (39%), te weinig (gekwalficeerde) trainers of begeleiders (27%) en te weinig vrijwilligers (19%) de meest genoemde belemmeringen door sportverenigingen (Gutter et al., 2021).¹⁷

Figuur 4.8

Vijf belangrijkste belemmeringen voor sport- en beweegaanbieders om mensen met een beperking deel te laten nemen aan hun sportaanbod

(in procenten, n=42)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

Inclusief, als begeleiding niet nodig is

Er zijn voor aanbieders nog meer belemmeringen naast die in [figuur 4.8](#). Zo laten twee aanbieders weten dat ze de eventuele deelname van mensen met een beperking aan hun aanbod niet ten koste willen laten gaan van de 'reguliere' leden: ze vrezen dat deze leden vertrekken wanneer de verdeling van aandacht onder de verschillende leden scheefgroeit. Een andere aanbieder laat weten dat mensen met een beperking welkom zijn, als ze zelfstandig kunnen trainen en dus geen begeleiding nodig hebben.

Ook vervoer en het kunnen blijven aanbieden van verschillende niveaus (zeker bij kleinere verenigingen) vormen belemmeringen volgens de aanbieders. Specifiek voor voetbal noemen enkele aanbieders dat alle verenigingen sporters met een beperking doorverwijzen naar een specifieke voetbalvereniging in de gemeente. Zo is alle kennis gebundeld in plaats van verspreid over de gemeente. Voor voetballers met een beperking kan dit wel extra reistijd betekenen.

¹⁷ In het landelijke onderzoek zijn alleen sportverenigingen meegenomen. Wanneer ook commerciële aanbieders waren meegenomen, waren de uitkomsten wellicht anders geweest.

Motieven (aangepast) sport- en beweegaanbod

Ondanks de belemmeringen en de verschillen per doelgroep zien veel sport- en beweegaanbieders ook goede redenen om mensen met een beperking aan het sportaanbod van hun vereniging of organisatie deel te laten nemen.

De voornaamste reden voor deze sport- en beweegaanbieders is dat zij het als hun maatschappelijke verantwoordelijkheid zien om hun aanbod voor mensen met een beperking toegankelijk te maken (67%, 26 van de 39 aanbieders die bereid zijn mensen met een beperking te laten deelnemen; landelijk 49%) ([figuur 4.9](#)).

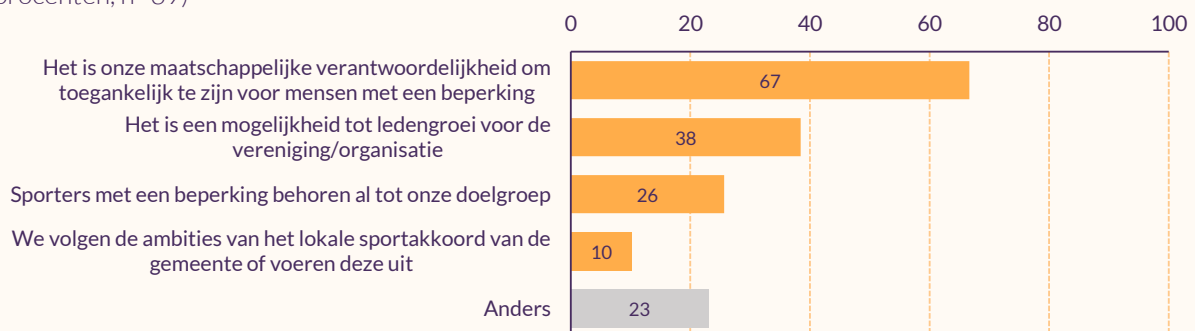
Andere motieven zijn ledengroei (38%, 15 van de 39; landelijk 36%) en dat het onderdeel is van het lokale sportakkoord (10%, 4 van de 39; landelijk 12%). Een kwart van de sport- en beweegaanbieders (10 van de 39, landelijk 22%) geeft daarnaast aan dat mensen met een beperking al tot hun doelgroep behoren.

Een vijfde (9 van de 39) heeft een andere reden, zoals de wens om sporten en bewegen voor iedereen toegankelijk te maken.

Figuur 4.9

Vijf belangrijkste redenen voor sport- en beweegaanbieders* om mensen met een beperking deel te laten nemen aan hun sport- en beweegaanbod

(in procenten, n=39)

Bron: Mulier Instituut en Gemeente Voorne aan Zee, vragenlijst sport- en beweegaanbieders, 2023.

* Alleen sport- en beweegaanbieders die bereid zijn mensen met een beperking mee te laten doen.

Ervaringen met sporten en bewegen voor mensen met een beperking

Ter verdieping op de resultaten van de vragenlijst hebben we gesproken met twaalf professionals. Zowel sport- en beweegaanbieders als mensen die vanuit zorg of onderwijs dagelijks werken met mensen met een beperking. In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van deze interviews en vergelijken we deze waar mogelijk met de resultaten van de vragenlijst onder aanbieders.

5.1 Ervaring en affiniteit met de doelgroep

De ondervraagde professionals hebben op verschillende manieren ervaring met mensen met uiteenlopende beperkingen. Zo werkt een bewegingsagoog in Brielle vooral met ouderen en mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH). Iemand anders is in dienst bij een sportschool waar zowel mensen komen met een motorische beperking als mensen met een verstandelijke beperking. Weer anderen werken als verhuurder van sportartikelen, als eigenaar van een zeilschool, als pedagoog, sportdocent, voetbaltrainer, combinatiefunctionaris voor ouderen, diëtist, directeur of gymdocent in het speciaal basisonderwijs. Zij hebben vooral te maken met kinderen met een (licht) verstandelijke beperking, ouderen en kinderen met een gedrags- of ontwikkelingsstoornis.

De werkzaamheden van de professionals zijn divers. De bewegingsagoog verzorgt activiteiten met een therapeutisch doel. Dit kunnen bokslessen of fitnessstraining zijn, maar ook zittend een ballon rondstoten met ouderen of een potje tafelvoetbal. Volgens de bewegingsagoog vinden bijna alle cliënten de activiteiten leuk: **'mensen kijken er vaak naar uit en zijn benieuwd wat we deze keer gaan doen. (...) Ik doe graag out-of-the-box-dingen; mensen vinden dat fantastisch.'**

De eigenaar van de zeilschool heeft weleens mensen met een rolstoel aan boord gehad op een van zijn zeilschepen: **'die takelen we dan in z'n geheel aan boord. Het waren in beide gevallen gemotoriseerde rolstoelen; dat kan vanwege het gewicht alleen op een groter schip.'** Verder is zeilen bij zijn zeilschool de slotactiviteit voor kinderen met een beperking op een zomerkamp dat een organisatie jaarlijks voor hen organiseert. Dat is volgens de zeilschooleigenaar altijd leuk.

De sportdocent werkt met een heel uiteenlopende groep: **'De mensen bij mij zijn blind, slechthziend, hebben beenprotheses, hebben Parkinson of dementie, ouderdomsziektes, lopen met een rollator, of komen met een scootmobiel'**. Ze is dan ook actief bij verschillende stichtingen en instellingen die haar inhuren om sportieve activiteiten te verzorgen.

5.2 Sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking

Sportieve activiteiten voor mensen met een beperking

Het verschilt in hoeverre de doelgroep(en) met wie de geïnterviewden werken doen aan sportieve activiteiten.

Volgens de directeur van een basisschool in het speciaal onderwijs sport ongeveer de helft van de leerlingen bij een vereniging. De meeste kinderen doen een individuele sport. (Reguliere) teamsport is lastig voor veel van de kinderen, omdat hun sociale vaardigheden nog niet zo goed ontwikkeld zijn. Daarom doen kinderen die bijvoorbeeld toch willen voetballen meestal mee binnen de G-sport.

Kinderen willen mogelijk wel graag (meer) aan sport doen, maar dat is voor de ouders vaak lastig. Veel kinderen gaan naar de scouting in plaats van aan sport te doen, vanwege de structuur die de scouting biedt, aldus de directeur. Ouders spelen volgens de directeur een belangrijke rol in de sportdeelname van hun kinderen: **'Zo heeft een jongetje uit groep 3 nu na drie jaar zijn zwemdiploma gehaald. Dit is niet alleen een mijlpaal voor hem, maar ook voor zijn vader, die hem steeds heeft gebracht en gesteund.'**

Veel van de mensen met andere beperkingen sporten niet bij een vereniging, maar binnen of vanuit de instelling waar ze wonen, of zelfstandig bij een fitnessclub. De medewerker bij een fitnessclub noemt dat mensen met een fysieke beperking meestal zelfstandig op de apparaten sporten, eventueel met opstathulp van een trainer. Hierbij helpt het dat de fitnessclub rolstoeltoegankelijk is. Maar vooral komen er mensen met een verstandelijke beperking (een kleine 5% van alle leden van de club) sporten bij de fitnessclub. Zij volgen dan een groepsles.

Sociale omgeving speelt mee

Hoeveel de doelgroepen met wie de geïnterviewden werken aan sport doen, hangt dus samen met het type beperking en de ernst daarvan, maar ook met hun (sociale) omgeving.

Zo leidt een van de geïnterviewden een woongroep in een buurgemeente en maakt ze het voor de bewoners mogelijk om regelmatig te gaan sporten: **'Eens in de week doen de jongeren aan sport bij [sportaanbieder] met een personal trainer in [kern]. Verder gaan de jongeren maandelijks een keer naar de sportschool en zwemmen ze wekelijks in [buurgemeente].'** De bewoners kunnen dus meevaren op de activiteiten die de woongroep beschikbaar stelt.

Dit geldt ook voor ouderen die in een instelling of tehuis wonen. Zij kunnen deelnemen aan activiteiten die de bewegingsagoog verzorgt, of gebruikmaken van het les- en activiteitenaanbod dat de combinatiefunctionaris verzorgt voor ouderen. Die laatste functionaris geeft aan: **'De ouderen die sporten/bewegen doen vaak veel dingen per week. Deze mensen zitten bijvoorbeeld in de wandelgroep, gaan dansen, doen sportieve geheugentraining, en gaan ook nog met familie wandelen.'** De

functionaris en familie van de ouderen spelen dus een belangrijke rol in het bevorderen en faciliteren van bewegen onder ouderen.

5.3 Wensen, behoeften en verbeterpunten

Erbij horen

In meerdere interviews geven professionals aan dat mensen met een beperking willen meedoen en als zo normaal mogelijk willen worden gezien. Nu voelen de mensen met wie de professionals ervaring hebben zich soms een uitzondering.

De medewerker bij de sportschool vertelt: ***'Vooral mensen met een lichte beperking hebben er last van; ze worden onzeker. Ze sporten bijvoorbeeld liever niet mee in groepsverband met een 'reguliere' groep, omdat ze zich dan bekeken voelen'.***

De leider van een woongroep herkent bij de bewoners de wens zo normaal mogelijk over te komen. Alleen wil haar groep juist meedoen binnen het reguliere aanbod: ***'Ze zitten niet te wachten op een kinderachtige benadering vanuit het aangepast sporten. Ze willen in de samenleving staan. (...) maar niet alle sport- en beweegaanbieders staan [er]voor open [dat ze meedoen binnen het reguliere aanbod].'***

En meedoen bij een reguliere aanbieder is niet altijd mogelijk of makkelijk. Zo kan het een sport- en beweegaanbieder relatief wat meer geld kosten om mensen met een beperking mee te laten doen. Een verhuurder van sportmaterialen legt uit:

'Als nu een moeder met een kind van 3 mij vraagt of ik haar kan leren [sporten], dan moet ze zes keer de normale prijs betalen, omdat ik privéles moet geven. En dat geldt ook voor mensen met een beperking. Dat geldt niet voor iedereen; voor sommige mensen kunnen wij wel met kleine aanpassingen iets betekenen. Maar alleen de persoon zelf kan aangeven of hij dat wil. Bij het [sporten] denk ik dus inderdaad aan twee [materialen] huren, om zo toch mensen met een beperking te kunnen laten meedoen. Maar als het structureel wordt, dan moet ik daar toch meer geld voor gaan vragen.'

Maar kinderen van 3 zijn niet te vergelijken met mensen met een beperking, en financiën hoeven geen probleem te vormen. Zo noemt een vertegenwoordiger van Stichting PUSH dat er bij de gemeente subsidiemogelijkheden zijn om een locatie toegankelijker te maken.

Verder geeft een trainer van een sportvereniging als voorbeeld dat kinderen die bij haar sporten vaak een Wlz-indicatie¹⁸ hebben en een persoonsgebonden budget (PGB) kunnen aanvragen. Extra kosten die sport- en beweegaanbieders moeten maken om kinderen met een beperking te begeleiden, kunnen ouders dekken met de middelen uit het PGB.

¹⁸ Wlz-indicatie = Indicatie vanuit de wet langdurige zorg, bijvoorbeeld nodig om in een verzorgingshuis of woongroep met intensieve zorg te mogen verblijven.

Maar, brengt de woongroepbegeleider ertegenin, jongeren met een beperking mogen vanuit hun PGB geen geld aan sport of beweging besteden. Volgens haar geldt voor mensen met een beperking, zeker wanneer ze niet of alleen deels werken, een financiële drempel: ze hebben vanwege hun Wajong-uitkering weinig te besteden.

Bereikbaarheid accommodaties

Naast schaamte of ongemak en financiële beperkingen ervaren jongeren volgens de begeleider ook problemen met het bereiken van een sportaccommodatie (vervoer, afstand). Dit geldt ook voor de kinderen met een gedrags- of ontwikkelingsstoornis en voor ouderen.

Voor kinderen en jongeren zijn de plekken waar ze willen of kunnen sporten vaak niet in de buurt. Om op die plekken te komen zijn ze afhankelijk van een ouder of ander familielid, een begeleider of een taxi. Het regelen van taxivervoer kan ingewikkeld zijn.

De bewegingsagoog vertelt dat vervoer echt een struikelblok is. Zo was het na maanden eindelijk gelukt om met een lokaal zwembad afspraken te maken over het gebruik ervan door de ouderen met wie hij werkt, **'maar het vervoer is dan nu weer een struggle'**. De plannen om te zwemmen kunnen daardoor vooralsnog niet doorgaan.

Kennis en expertise

De directeur van een basisschool voor speciaal onderwijs merkt op dat trainers en coaches de kinderen op haar school vaak niet goed begrijpen. **'[H]et zijn geen gemiddelde kinderen'**, licht ze toe. Voor de kinderen is dit een belemmering. Soms hebben zij daardoor meer baat bij G-sport, omdat trainers hen daar meer tijd en aandacht kunnen bieden. Maar net als de jongeren uit de woongroep willen de kinderen erbij horen en meedoen, en dus geen uitzondering vormen.

Het ontbreekt sport- en beweegaanbieders aan kennis en expertise om goed met mensen met een beperking om te gaan, klinkt het in meerdere interviews. Zo zeggen de begeleider bij een woongroep en een sportaanbieder dat het uitwisselen van kennis en ervaringen nodig is om beter te begrijpen wat mensen met een beperking nodig hebben om te kunnen sporten en bewegen.

De sportschoolmedewerker laat weten dat hij nu de nodige kennis ophaalt bij begeleiders van mensen met een beperking, maar daardoor alleen goed met de individuen weet om te gaan die bij hem komen sporten. **'[A]ls er een nieuw iemand zou komen, zouden wij niet weten wat we moeten doen'**. De begeleider maakt de kanttekening dat dit wel vraagt om een tijdsinvestering van de sport- en beweegaanbieders.

Ook in de zorg, waar alles doorgaans zo efficiënt mogelijk moet vanwege personeelstekorten en administratie, vormt tijd volgens de bewegingsagoog een probleem:

'We zouden meer kunnen doen om deze mensen in beweging te brengen, bijvoorbeeld door hen zelf naar de afdeling te laten lopen in plaats van hen even snel in een rolstoel te zetten. Ook kunnen we bijvoorbeeld kleine oefeningen doen van tien/vijftien minuten. Maar leidinggevenden, het management, vinden dat te veel tijd kosten en iets extra's naast alles wat al moet gebeuren. Ze snappen niet dat wanneer ze die tijd investeren ze daar winst mee kunnen behalen, omdat meneer dan niet het behang eraf gaat trekken.'

Bewegen kan dus juist volgens deze geïnterviewde een middel zijn om gevoelens van stress of bepaalde emoties te reguleren. Ook voor de kinderen met een gedrags- of ontwikkelingsstoornis is bewegen fijn, volgens de directeur. **'[Bewegen] is een goede uitlaatklep en bovendien belangrijk voor de kinderen.'**

Mogelijke oplossingen

De professionals hebben zelf al veel ideeën om het sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking in de gemeente te verbeteren en laagdrempeliger te maken.

Zo denken meerdere professionals dat er nog mogelijkheden zijn om de promotie van het bestaande aanbod te verbeteren, en mensen met een beperking en ouderen zo bekender te maken met de activiteiten die er al zijn.

Volgens de combinatiefunctionaris Ouderen is **'de krant (...) echt het wondermiddel'**. De verhuurder van sportmaterialen kent een voorbeeld van een crossfitclub uit een gemeente in de buurt die een advertentie in de krant plaatste met aanbod voor ouderen: **'de gemeente heeft de advertentie betaald, omdat ze vermoedden dat ouderen behoefte [aan meer sportaanbod] hadden. Daar kwam heel veel reactie op.'**

De combinatiefunctionaris raadt daarnaast ook aan om de krant te gebruiken om een oproep in te plaatsen met de vraag of mensen willen meepraten over het sport- en beweegaanbod in de gemeente.

Verder ziet de combinatiefunctionaris mogelijkheden voor betere samenwerking tussen de buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen. Nu is het volgens de functionaris niet zo duidelijk hoe deze twee zich tot elkaar verhouden. Ze ziet kansen om de twee beter informatie en kennis met elkaar uit te laten wisselen.

Ook de bewegingsagoog denkt dat er nog kansen te benutten zijn, bijvoorbeeld door zorginstellingen en aanbieders van thuishulp:

'Het [is] jammer dat zoveel studenten van sportopleidingen geen stage lopen in hun eigen buurt en dan bijvoorbeeld kijken of ze een project op kunnen zetten om mensen te helpen met dagelijkse dingen als boodschappen doen. Want zo kunnen deze mensen langer zelfstandig blijven wonen.'

Studenten zouden dus een rol kunnen spelen in het stimuleren van ouderen in hun dagelijkse beweging. De bewegingsagoog denkt dat zorgaanbieders en -instellingen wel wat meer creativiteit kunnen gebruiken.

'[I]k kijk hoe het wel kan, bijvoorbeeld door een spelletje tennis te vertragen door een ballon in plaats van een tennisbal te gebruiken. Je kunt dan nog wel dezelfde bewegingen maken. Ook kun je een potje voetbal bijvoorbeeld lopend doen. Mensen vinden het fijn om zo toch een succeservaring te hebben.'

Ook al lijkt het niet altijd zo, voor (oudere) mensen met een beperking is er nog heel veel mogelijk, zolang je maar vanuit die overtuiging denkt.

Voor andere oplossingen die de professionals voorstelden, zien zij meer een rol voor de gemeente of Stichting PUSH dan voor zichzelf. Deze bespreken we in de volgende paragraaf.

5.4 Bekendheid met en kansen voor betrokken organisaties

Bekendheid met lokale organisaties en instanties

De meeste professionals hebben weleens contact gehad met de gemeente en kennen Stichting PUSH. Met Sportief Voorne aan Zee en Uniek Sporten zijn de meesten nog niet bekend.

De directeur van de basisschool in het speciaal onderwijs denkt dat Sportief Voorne aan Zee veel potentie heeft en dat alle vakleerkrachten in het speciaal onderwijs in de gemeente het platform zouden moeten kennen. Nu is dat nog niet het geval.

Veel professionals lieten weten meteen even een kijkje te gaan nemen op het platform en, indien van toepassing, hun aanbod aan activiteiten op het platform te gaan registreren.

Wat lokale organisaties en instanties kunnen betekenen

● De gemeente

Volgens enkele professionals kan de gemeente een actieve rol spelen bij het bevorderen van de sport- en beweegdeelname onder mensen met een beperking. Bijvoorbeeld door de mogelijkheden in Voorne aan Zee meer onder de aandacht te brengen en in contact te blijven met aanbieders van sport- en beweegactiviteiten.

De begeleider bij een woongroep ziet voor de gemeente een bemiddelingsrol tussen mensen met een beperking, woongroepen en zorgaanbieders, en reguliere sportaanbieders. De gemeente kan gesprekken tussen de verschillende partijen faciliteren en hen zo dichterbij elkaar brengen. Reguliere sportaanbieders hebben nog niet altijd het besef dat zij iets voor mensen met een beperking kunnen betekenen.

● Stichting PUSH

Ook voor Stichting PUSH zien de professionals verschillende rollen weggelegd. Het gebrek aan kennis en expertise bij reguliere sportaanbieders kan Stichting PUSH bijvoorbeeld ondervangen door een cursus te verzorgen voor reguliere sportaanbieders. **'Ze kunnen ons de ogen openen op de vlakken waar je niet over nagedacht hebt, bijvoorbeeld dat er nog weinig mensen met een audi[tieve of] visuele beperking bij ons sporten, en hoe we hen kunnen bereiken'**, aldus de medewerker van een sportschool.

De directeur van de basisschool in het speciaal onderwijs heeft behoefte aan meer regie vanuit Stichting PUSH. Nu is het voor zorgaanbieders, maar ook voor sport- en beweegaanbieders, lastig om bij de juiste mensen aan informatie te komen. **'Er zou een contactpersoon moeten zijn die het veld goed kent en die mensen met elkaar kan verbinden'**, legt de directeur uit. Deze persoon kan dan alle vragen en verzoeken van bijvoorbeeld mensen met een beperking zelf of hun familie doorzetten naar de juiste personen of instanties. Bijvoorbeeld de gemeente of een lokale voetbalvereniging.

De G-trainer noemt nog een andere manier waarop Stichting PUSH vraag en aanbod bij elkaar kan brengen: door 'sportmarkten' te organiseren, zoals die er voorheen ook waren in de voormalige gemeenten. Volgens de trainer kan zo'n informatiemarkt met kraampjes van lokale sport- en beweegaanbieders veel nieuwe leden opleveren.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de belangrijkste bevindingen uit dit rapport. Op basis hiervan doen we aanbevelingen voor verbetering van de mogelijkheden om te sporten en bewegen voor mensen met een beperking in de gemeente Voorne aan Zee.

6.1 Conclusie

Zo'n 30.000 inwoners met een beperking of aandoening

- In Voorne aan Zee hebben naar schatting ruim 11.000 volwassen inwoners één of meerdere beperkingen. Dit kan een motorische, auditieve of visuele beperking zijn, of een combinatie hiervan.
- Naar schatting ongeveer 25.000 volwassenen in Voorne aan Zee hebben één of meer chronische aandoeningen. Tussen de 2.000 en 5.000¹⁹ volwassenen hebben een verstandelijke beperking (meestal licht).
- Verder hebben ruim 2.500 kinderen een beperking in de gemeente.
- Deze aantallen kunnen we niet zomaar bij elkaar optellen, omdat een beperking en een chronische aandoening met elkaar gepaard kunnen gaan. Alles overziend hebben zo'n 30.000 inwoners van Voorne aan Zee een beperking en/of een chronische aandoening. Dat komt neer op circa 40 procent van de bijna 74.000 inwoners in 2023.
- Niet al deze mensen met een beperking of een chronische aandoening ervaren in dezelfde mate belemmeringen bij het sporten of bewegen. Een deel kan zich prima redden, maar een ander deel ervaart wel belemmeringen. Ook niet alle mensen hebben behoefte aan aangepaste sport- en beweegactiviteiten.

Ongeveer de helft van de aanbieders heeft al leden met een beperking

- Ongeveer de helft van de sport- en beweegaanbieders heeft leden met een beperking. Deze leden/abonnees beoefenen vaak een (semi-)individuele sport in een reguliere trainingsgroep. Het gaat hierbij volgens de aanbieders meestal om mensen met een gedrags- of ontwikkelingsstoornis, zoals ASS of AD(H)D.
- Wanneer sport- en beweegaanbieders extra maatregelen nemen om mensen met een beperking mee te kunnen laten doen, gaat het vooral om extra begeleiding. De leden die gebruikmaken van de speciale maatregelen of aanpassingen, hebben vaak een motorische of verstandelijke beperking of psychische problemen.

¹⁹ Wanneer je ook mensen met een IQ tussen 70 en 85 meetelt.

Leden met en zonder beperking ontmoeten elkaar op de club

- Bij het merendeel van de aanbieders met leden met een beperking ontmoeten sporters met of zonder beperking elkaar, bijvoorbeeld in de kantine of tijdens een training.
- Een meerderheid van de aanbieders vindt deze ontmoetingen belangrijk, maar een minderheid faciliteert ze ook daadwerkelijk actief.

Flinke bereidheid om open te staan voor (nieuwe) leden met een beperking

- De meeste sport- en beweegaanbieders zijn bereid mensen met een beperking mee te laten sporten. Maar ze weten niet altijd of dit mogelijk is.
- Voor mensen met een visuele beperking zien sport- en beweegaanbieders het minst vaak mogelijkheden.
- Aanbieders zijn zich bewust van de mogelijke voordelen en hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking.

Gebrek aan expertise en middelen belemmeringen voor aanbieders

- Een gebrek aan kennis en expertise is een belemmering om mensen met een beperking meer sport- en beweegmogelijkheden te bieden. Daarnaast denken aanbieders dat er onvoldoende vraag is vanuit de doelgroep.
- Een gebrek aan budget en de soms gebrekkige toegankelijkheid van (sport)accommodaties zijn volgens de professionals belemmeringen voor zowel de aanbieders als de (potentiële) sporters.

Mensen met een beperking willen het liefst sporten en bewegen zoals iedereen

- Professionals geven aan dat (jonge) mensen met een beperking net als iedereen mee willen kunnen doen, en dus zoveel mogelijk mee willen sporten en bewegen binnen het reguliere aanbod.
- Aanbieders geven ook aan dat de meeste sporters met een beperking meedoen binnen het reguliere, niet-aangepaste aanbod. Onder mensen met een beperking lijkt dus vooral vraag te zijn naar regulier sport- en beweegaanbod.
- Om wat voor beperking het ook gaat, meestel is er wel wat mogelijk om mensen met een beperking mee te laten doen aan sportieve activiteiten, laagdrempelig of uitdagend. Soms is hier extra creativiteit, aandacht en tijd voor nodig.

Aanbieders hebben behoefte aan ondersteuning

- Er is onder de aanbieders behoefte aan subsidies, een verbeterde (digitale) vindbaarheid en expertise om sporten en bewegen voor inwoners met een beperking beter te kunnen faciliteren.

6.2 Beperkingen van het onderzoek

We hebben voor dit onderzoek niet kunnen spreken met de mensen om wie het gaat: inwoners van de gemeente Voorne aan Zee met een beperking. Hiermee missen we een belangrijke invalshoek. Het bleek voor Stichting PUSH lastig deze inwoners te bereiken, wat illustreert dat de gemeente zelf ook worstelt met de vraag hoe mensen met een beperking te bereiken zijn.

Verder duurde het lang voor er voldoende respons was op de aanbiedersvragenlijst. Stichting PUSH heeft de aanbieders persoonlijk gebeld om de respons te verhogen. Dit zorgde uiteindelijk voor een hogere respons, maar kostte meer tijd.

Wel kan deze benaderingswijze de komende tijd zijn vruchten gaan afwerpen. Stichting PUSH heeft nu een eerste contact gelegd over het thema met mogelijke toekomstige samenwerkingspartners in het streven naar een inclusiever sport- en beweegaanbod in de gemeente.

6.3 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies uit de vragenlijst onder aanbieders en de interviews doen we een aantal aanbevelingen. Deze kunnen de gemeente Voorne aan Zee en Stichting PUSH helpen om het aanbod van sport- en beweegactiviteiten voor mensen met een beperking te verbeteren en zichtbaarder te maken.

Kennis en expertise vergroten

Professionals in de gemeente die sport- en beweegactiviteiten (willen) aanbieden aan mensen met een beperking, hebben behoefte aan meer kennis en expertise en een duidelijk aanspreekpunt. Aanbevelingen hiervoor zijn:

- Er bestaat behoefte aan trainingen over sporten en bewegen met een beperking voor sport- en beweegaanbieders en andere geïnteresseerden in Voorne aan Zee. Dit trainingsaanbod kan Stichting PUSH of een landelijke aanbieder zoals Gehandicaptensport Nederland verzorgen.
- Laat Stichting PUSH een loket of contactpersoon instellen voor vragen en verzoeken over sporten en bewegen voor of door mensen met een beperking. Zij bemiddelen om mensen met een beperking met de aanbieders in contact te brengen.
- Creëer voor professionals een duidelijk aanspreekpunt bij de gemeente om knelpunten met aanbieders af te handelen.
- Bemiddel vanuit de gemeente of Stichting PUSH om sport- en beweegaanbieders en instanties of inwoners met een beperking met elkaar in contact te brengen en met elkaar te laten nadenken over de sport- en beweegmogelijkheden. Vorm een groep inwoners met kennis over leven met een beperking en vraag hen mee te denken.

Subsidies en informatie

Onder professionals is er behoefte aan subsidies en informatie over de kosten voor aanpassingen om mensen met een beperking mee te kunnen laten doen aan sport- en beweegactiviteiten. Aanbevelingen hiervoor zijn:

- Stel gemeentebreed subsidies beschikbaar voor initiatieven om (sport)accommodaties fysiek toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. De beschikbaarheid hiervan en de voorwaarden voor de aanvraag en toekenning kan de gemeente op haar website zetten en onder de aandacht brengen bij sport- en beweegaanbieders. Momenteel kunnen sport- en beweegaanbieders alleen in de voormalige gemeente Hellevoetsluis gebruikmaken van een sportinvesteringsregeling en deze combineren met de subsidierегeling Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA).
- Maak (aangepast) sporten en bewegen ook financieel toegankelijker voor inwoners met een beperking. Vergoed vanuit de gemeente bijvoorbeeld aangepaste sportmaterialen, extra begeleiding of andere ondersteuning.

Meer zicht op de doelgroep

Het ontbreekt nog aan helder inzicht in hoeveel potentiële sporters met een beperking er zijn in de gemeente Voorne aan Zee. Ook is niet duidelijk (zowel voor de sport- en beweegaanbieders als voor de inwoners zelf) wie precies onder de noemer ‘mensen met een beperking’ valt. Aanbevelingen hiervoor zijn:

- Verkrijg met gegevens over onder meer het gebruik van zorg, Wlz-indicaties, mensen die aanspraak maken op de WMO, en speciaal onderwijs zelf inzicht in het aantal mensen met een beperking in de gemeente (een ‘sociale kaart’). Dit kan helpen het inzicht te vergroten in de omvang van de doelgroep en in waar de doelgroep vooral te vinden is.
- Hierbij is het belangrijk om helder voor ogen te hebben om *welke* mensen het hier gaat: lang niet alle mensen met een beperking of chronische aandoening zien zichzelf als ‘iemand met een beperking’. En ook voor sport- en beweegaanbieders is niet altijd helder wie ze onder deze doelgroep moeten rekenen. Meer inzicht in de omvang van de groep betekent overigens niet dat mensen dan makkelijker te vinden zijn. Niet alle mensen met een beperking zijn via instanties te bereiken.

Zichtbaarheid van het aanbod

Tot slot is onder de professionals behoefte aan meer zichtbaarheid van zowel hun eigen aanbod als dat van andere (gespecialiseerde) aanbieders van sport- en beweegactiviteiten voor inwoners met een beperking. Aanbevelingen hiervoor zijn:

- Promoot en update het platform Sportief Voorne aan Zee binnen de zorg, het onderwijs en de sport- en beweegsector. Nog niet alle professionals zijn daarmee bekend, en inwoners waarschijnlijk nog minder. Het aanbod aan sport- en beweegactiviteiten dat op het platform staat, is bovendien niet volledig up-to-date. Promoten kan via een telefoongesprek of bijeenkomst voor professionals en via sociale media en de krant voor cliënten, leerlingen, sporters en ouderen. Zo worden het platform en het bestaande sport- en beweegaanbod zichtbaarder. Voorwaarde is dan wel dat het platform een betekenisvol aanbod heeft, anders haken geïnteresseerden snel af.
- Commerciële aanbieders zijn momenteel minder betrokken bij gemeentelijk beleid, terwijl veel mensen met een beperking juist bij hen sporten. Zoek contact met deze aanbieders en neem hen mee in beleidsontwikkelingen of -plannen.
- Laat stichting PUSH een voorlichtingsavond of informatiemarkt organiseren om hun platform en het sport- en beweegaanbod onder professionals en de inwoners van Voorne aan Zee te promoten (naar voorbeeld van de [gemeente Nijmegen](#)). Dit hoeft niet speciaal gericht te zijn op sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking, maar kan onderdeel zijn van voorlichtingsactiviteiten over (sportieve) activiteiten in Voorne aan Zee die al worden georganiseerd (eventueel door andere partijen). Door sport- en beweegaanbod voor alle inwoners van de gemeente in samenhang te presenteren, wordt de voorlichting inclusiever. Wel is het belangrijk dat naar buiten toe duidelijk is dat zulke voorlichtingsactiviteiten niet alleen voor (potentiële) sporters zonder beperking zijn bedoeld.
- Sluit aan bij het platform van Uniek Sporten. Daarmee wordt het aanbod voor mensen van buiten de gemeente vindbaar. De gemeente heeft dan de mogelijkheid kennis en expertise uit te wisselen met andere regio's die bijvoorbeeld al verder zijn met het inclusief maken van het sport- en beweegaanbod.

Tot slot

Dit onderzoek biedt met deze aanbevelingen aanknopingspunten voor de gemeente en Stichting PUSH om mee aan de slag te gaan en zo de sport- en beweegdeelname onder inwoners met een beperking te bevorderen en plezieriger te maken.

Bronnen

Centraal Bureau voor de Statistiek (2018).

Kerncijfers wijken en buurten 2018. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2018/30/kerncijfers-wijken-en-buurten-2018>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2023).

Kerncijfers wijken en buurten 2022. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/14/kerncijfers-wijken-en-buurten-2022>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2019, 9 oktober).

Licht verstandelijk beperkten volgens registratie, 2015. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/41/licht-verstandelijk-beperkten-volgens-registratie-2015>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2020, 26 november).

Regionale spreiding personen met LVB, 2020. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/48/regionale-spreiding-personen-met-lvb-2020>

GGD Rotterdam-Rijnmond (2022). *Gezondheidsmonitor Kinderen. Bevolkingsopbouw Voorne aan Zee.* <https://gezondheidinkaart.nl/jive/>

Gutter, K., Van Lindert, C., & Van Kalmthout, J. (2021).

Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: aanbod van verenigingen. Mulier Instituut

De Jonge, M., & Van Lindert, C. (2020).

Het sport- en beweeggedrag van kinderen met een beperking: een verkenning. Mulier Instituut.

Hoogenes, A. (2019).

Sportakkoord Hellevoetsluis. Gemeente Hellevoetsluis.

Rijksoverheid (2021).

Ministerraad stemt in met herindeling gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/09/24/ministerraad-stemt-in-met-herindeling-gemeenten-brielle-hellevoetsluis-en-westvoorne>

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) (2020).

Lichamelijke beperkingen 2020. <https://www.rivm.nl/media/smap/beperking.html>

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) (2022).

Samenwerkingsverbanden aangepast sporten per gemeente. <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/onbeperktbewegen/beleid>

Schalock, R. L., Borthwick-Duffy, S. A., Bradley, V. J., Buntinx, W. H. E., Coulter, D. L., & Craig, E. M. (2010).

Intellectual Disability: Definition, Classification, and Systems of Supports (Eleventh edition). Washington DC.

Tierolf, B., Gilsing, R., & Steketee, M. (2017).

Kinderen in Tel. Het leven en de ontwikkeling van kinderen tussen 2013 en 2015. Verwey-Jonker Instituut.

Van den Dool, R., , Van Lindert, C., Van den Berg, S., & Wendel-Vos, G. C. W. (2022).

Deelname sport en bewegen door mensen met een beperking: de stand van zaken eind 2019. Mulier Instituut

Van Lindert, C., De Jonge, M., & Balk, L. (2020).

Ontmoetingen tussen sporters met en zonder verstandelijke beperking. Mulier Instituut.

Van Lindert, C., Wezenberg-Hoenderkamp, K., De Jonge, M., Ruikes, D., Noordzij, J. M., & Van der Meijde, L. (2021).

Sport in Rotterdam toegankelijk voor iedereen? Mulier Instituut.

Verwey-Jonker instituut (2017).

Kinderen in tel Databoek 2016; Het leven en de ontwikkeling van kinderen tussen 2013 en 2015.

Woittiez, I. B., Eggink, E., & Ras, M. (2019).

Het aantal mensen met een licht verstandelijke beperking. Notitie ten behoeve van het IBO-LVB. Sociaal en Cultureel Planbureau.

Von Heijden-Brinkman, A., Van den Dool, R., Van Lindert, C., & Breedveld, K. (2013).

(On)beperkt sportief 2013: monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap. Mulier Instituut/Arko Sports Media.

VZinfo.nl (z.d.).

Verstandelijke beperking, Verantwoording, Definities. Geraadpleegd op 18 januari 2024, van <https://www.vzinfo.nl/verstandelijke-beperking/verantwoording/definities>

Weekblad Westvoorne.nl (2021).

In de spotlights: lokaal sportakkoord Westvoorne.
<https://www.weekbladwestvoorne.nl/nieuws/algemeen/124882/in-de-spotlights-lokaal-sportakkoord-westvoorne>

WHO-ICF (2002).

Towards a Common Language for Functioning, Disability and Health. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF).

<https://cdn.who.int/media/docs/default-source/classification/icf/icfbeginnersguide.pdf>

Bijlage 1 – Responsanalyse

Tabel B1.1

Responsanalyse, uitgesplitst naar kernen van Voorne aan Zee

(in aantallen en procenten)

	Respons		Populatie	
	n	%	n	%
Brielle	15	36	45	34
Hellevoetsluis	15	36	54	41
Westvoorne	9	21	28	21
Onbekend	3	7	6	5

Bron: Peiling onder sport- en beweegaanbieders in Voorne aan Zee, najaar 2023.

Tabel B1.2

Responsanalyse van sportverenigingen

(in aantallen en procenten)

	Respons		Populatie	
	n	%	n	%
<i>Verenigingsgrootte</i>				
Klein (minder dan 100 leden)	12	41	28	35
Middelgroot (100-250 leden)	4	14	12	15
Groot (meer dan 250 leden)	10	34	17	22
Onbekend	3	10	22	28
<i>Binnen- of buitensport</i>				
Binnensport	9	31	30	38
Buitensport	16	55	35	44
Beide	4	14	14	18
<i>Gemeentekern</i>				
Brielle	10	34	25	32
Hellevoetsluis	13	45	39	49
Westvoorne	6	21	14	18
Onbekend	0	0	1	1

Bron: Peiling onder sport- en beweegaanbieders in Voorne aan Zee, najaar 2023.

Bijlage 2 – Itemlijst professionals werkend met/voor mensen met een beperking/aandoening

Introductie

- Uitleg onderzoek.
- Uitleg toestemmingsverklaring.

Voorstelronde

- Woonplaats.
- Functie.
- Ervaring met/ kennis over mensen met een beperking.

Sport en bewegen door mensen met een beperking/aandoening (MMEBA)

- In hoeverre en hoe sporten/bewegen mensen met een beperking waarmee wordt gewerkt.
 - Omvang van de sportende groep ten opzichte van de niet-sportende groep.
 - Welke groepen sporten wel/niet.
 - Welke factoren ondersteunen bij het sporten/bewegen.
 - Welke belemmeringen om te (willen) sporten.
- Wat zijn behoeften en wensen met sporten/bewegen van mensen met een beperking.
 - Hoe wordt hieraan voldaan door sport- en beweegaanbieders. Hoe wel/niet.
 - Welke veranderingen zijn nodig om deze behoeften/wensen beter te kunnen vervullen. Verantwoordelijkheid van wie.
- Waar sporten/bewegen mensen met een beperking voornamelijk wel/niet. Gemeente.
- Bij welke sport- en beweegaanbieders sporten/bewegen mensen met een beperking voornamelijk wel/niet.
 - Invloed van het type sportaanbod. Groepsverband, activiteiten.
 - Invloed van accommodaties. Toegankelijk.
- In hoeverre sluit het sport- en beweegaanbod aan bij de behoeften/wensen van mensen met een beperking/aandoening.
 - Op welke punten wel/niet, en waarom.
 - Wat is er voor nodig om dit te verbeteren.

- Wat kan de gemeente (meer/beter) doen om die verbetering te faciliteren.
- Wat zou de gemeente (meer) voor u kunnen doen.
- In hoeverre bekend met de drie sportakkoorden van elke gemeente.
- Met welke initiatieven, projecten, netwerken voor mensen met een beperking bekend.
- In hoeverre betrokken.
- In hoeverre sluiten deze initiatieven en projecten aan op mensen met een beperking, waarom wel/niet.
- Hoe zouden deze initiatieven helpen bij het bereiken van mensen met een beperking.

Afsluiting

Nog iets anders delen over sporten en bewegen voor/door mensen met een beperking in Voorne aan Zee.

Bijlage 3 – Prevalentie lichamelijke beperkingen op wijkniveau

Tabel B3.1

Percentage en aantal volwassenen ouder dan 18 jaar met minimaal één lichamelijke beperking in de verschillende gebieden van de voormalige gemeente Brielle

(in procenten en aantallen)

Buurt of wijk	Minimaal één beperking		Auditieve beperking		Beperking in mobiliteit		Visuele beperking	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Brielle (wijk)	15	2.054	4	597	9	1.291	5	652
Brielle	15	459	4	134	9	288	5	144
Spuilaan en omgeving	23	228	6	57	17	173	6	64
De Kapel en omgeving	14	253	4	73	9	152	5	87
Rugge	17	460	5	143	11	288	5	143
Noord Meeuwenoord	11	87	4	28	6	50	3	28
Kleine Goote	15	228	4	64	9	142	5	73
Nieuwland	12	301	3	83	7	176	4	109
Verspreide huizen	9	30	3	11	5	16	3	11
Vierpolders (wijk)	11	197	3	62	6	113	4	68
Vierpolders	11	145	4	45	7	85	4	47
Verspreide huizen	9	51	3	16	5	26	4	21
Zwartewaal (wijk)	11	215	4	72	7	131	4	72
Zwartewaal	13	77	5	27	8	47	4	26
Tuindorp-Hofstede	11	101	3	32	7	63	4	35
Zalmlaan	11	7	4	2	6	4	4	2
Verspreide huizen	11	30	4	12	6	16	3	9
Recreatiestrook Brielse Maas (wijk)	14	5	3	1	9	4	4	2
Recreatiestrook Brielse Maas	14	5	3	1	9	4	4	2

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM).
Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B3.2**Percentage en aantal volwassenen ouder dan 18 jaar met minimaal één lichamelijke beperking in de verschillende gebieden van de voormalige gemeente Hellevoetsluis**

(in procenten en aantallen)

Buurt of wijk	Minimaal één beperking		Auditieve beperking		Beperking in mobiliteit		Visuele beperking	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Hellevoet (wijk)	19	907	5	260	13	613	6	304
De Vesting	15	168	4	48	9	102	5	53
Glaciswijk	24	172	7	51	17	121	8	60
Groote Weergors	9	34	3	10	5	17	3	12
Marinebuurt	23	181	7	53	17	133	8	60
Dichters- en Schrijversbuurt	19	349	5	96	13	236	6	118
Nieuw-Helvoet (wijk)	17	1.107	5	333	12	736	6	397
Nieuw-Helvoet	14	55	4	16	8	31	5	19
Bloemen- en Plantenbuurt	21	312	7	99	14	214	8	114
Kulck-Noord	20	243	6	69	15	175	7	79
Kulck-Zuid	13	102	4	28	8	60	5	39
Rijksstraatweg en omgeving	11	103	3	30	6	58	4	38
Dorp en Hoonart	17	115	5	35	11	74	6	43
Vogelbuurt	19	177	6	52	13	121	7	62
Boomgaard	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwenhoorn (wijk)	14	180	4	54	9	117	5	59
Nieuwenhoorn	14	168	4	51	10	112	5	55
't Lange Land	9	12	3	4	5	6	3	4
De Struyten (wijk)	15	1.071	5	326	9	673	5	376
Kanaalzicht	10	45	3	13	6	27	3	14
Wittens Hoeck	13	262	4	79	8	150	5	95
Gorsingen Hoeck	17	459	5	138	11	302	6	151
Hooghen Hoeck	15	305	4	92	9	191	6	118
De Kooistee (wijk)	16	1.365	5	410	10	863	6	494
Hout Hoeffe	15	414	5	124	9	257	5	141
Koele Nacht	18	469	5	141	11	299	7	181
Morgen Stont	16	420	5	122	10	260	5	144
Vlotbrug	25	72	7	20	18	52	10	28
Den Bonsen Hoek (wijk)	15	864	4	233	10	589	5	274
Tolhoeck	27	116	7	31	21	89	8	35
Out Jaar	19	289	5	76	13	205	6	93
Logendal	11	79	3	24	6	48	3	24
Kruis Hoeffe	10	175	3	50	5	96	3	61
Salem	15	200	4	55	11	145	4	58
Ravense Hoek (wijk)	10	338	3	97	6	194	4	117
Wagenzicht	11	146	3	43	6	82	4	50
Altena	10	190	3	54	6	112	3	66
Centrumgebied (wijk)	33	289	9	78	26	227	10	90
Centrumgebied-West	23	42	6	10	16	30	6	12

Tabel B3.2

Buurt of wijk	Minimaal één beperking		Auditieve beperking		Beperking in mobiliteit		Visuele beperking	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Centrumgebied-Oost	36	246	10	67	28	195	11	78
Kickers Bloem (wijk)	12	2	4	1	7	1	4	1
Kickers Bloem	12	2	4	1	7	1	4	1
Buitengebied (wijk)	11	117	4	37	6	64	4	38
Duinhoek	13	67	4	21	7	37	4	22
Buitengebied	10	44	3	14	5	24	3	14
Heliushaven	12	6	4	2	6	3	4	2
Oudendoorn	14	170	5	55	8	103	4	49
Kern Oudendoorn	14	112	5	37	9	67	4	33
Poldergebied Oudendoorn	11	29	4	10	6	17	3	9
Poldergebied Nieuwendooorn	16	27	5	8	11	19	4	7

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM).
Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B3.3

Percentage en aantal volwassenen ouder dan 18 jaar met minimaal één lichamelijke beperking in de verschillende gebieden van de voormalige gemeente Westvoorne

(in procenten en aantallen)

Buurt of wijk	Minimaal één beperking		Auditieve beperking		Beperking in mobiliteit		Visuele beperking	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Rockanje (wijk)	15	989	4	262	10	635	5	301
Rockanje	20	290	5	76	15	224	6	83
Helhoek	16	9	3	2	7	4	3	2
Strijpe	12	26	3	6	5	11	4	8
Stuifakker	16	97	4	23	9	58	5	29
Zuidhoek	15	297	4	81	9	187	5	96
Nieuw gebied	13	152	3	39	8	89	5	53
Verspreide huizen	12	119	3	31	6	59	4	34
Oostvoorne (wijk)	14	1.203	4	320	9	748	4	370
Oostvoorne	13	618	3	162	8	368	4	191
De Waranda	11	27	3	7	7	18	3	8
Kruiningergors	10	18	3	5	6	10	4	6
Tinte	15	40	4	11	8	20	3	9
Goudhoek	23	182	6	46	14	113	7	53
Vogelenzang	21	193	5	49	17	153	6	58
Duinoord	14	27	4	8	9	17	5	10
Verspreide huizen in het Westen	13	5	3	1	8	3	4	2
Verspreide huizen in het Oosten	10	83	3	25	5	42	4	30

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM).
Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 4 – Prevalentie chronische aandoeningen op wijkniveau

Tabel B5.1

Percentage en aantal volwassenen van 18 jaar en ouder met één of meerdere langdurige aandoeningen in de verschillende gebieden van de voormalige gemeente Brielle

Buurt/wijk	Eén of meerdere langdurige aandoeningen	
	%	Aantal
Brielle (wijk)	33	4.594
Brielle	33	1.038
Spuilaan en omgeving	39	398
De Kapel en omgeving	33	582
Rugge	35	913
Noord Meeuwenoord	31	248
Kleine Goote	35	540
Nieuwland	30	766
Verspreide huizen	28	98
Vierpolders (wijk)	30	555
Vierpolders	31	395
Verspreide huizen	27	158
Zwartewaal (wijk)	31	585
Zwartewaal	32	187
Tuindorp-Hofstede	30	292
Zalmiaan	31	20
Verspreide huizen	30	85
Recreatiestrook Brielse Maas (wijk)	29	11
Recreatiestrook Brielse Maas	29	11

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM). Bewerking: Mulier Instituut..

Tabel B5.2

Percentage en aantal volwassenen van 18 jaar en ouder met één of meerdere langdurige aandoeningen in de verschillende gebieden van de voormalige gemeente Westvoorne

Buurt/wijk	Eén of meerdere langdurige aandoeningen	
	%	Aantal
Rockanje (wijk)	34	2.214
Rockanje	37	555
Helhoek	29	16
Strijpe	28	64
Stuifakker	35	215
Zuidhoek	34	686
Nieuw gebied	34	385
Verspreide huizen	30	293
Oostvoorne (wijk)	32	2.691
Oostvoorne	31	1.525
De Waranda	29	72
Kruiningergors	31	54
Tinte	32	84
Goudhoek	38	305
Vogelenzang	37	338
Duinoord	32	61
Verspreide huizen in het Westen	31	12
Verspreide huizen in het Oosten	28	242
Rockanje (wijk)	34	2.214

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM). Bewerking: Mulier Instituut..

Tabel B5.3

Percentage en aantal volwassenen van 18 jaar en ouder met één of meerdere langdurige aandoeningen in de verschillende gebieden van de voormalige gemeente Hellevoetsluis

Buurt/wijk	Eén of meerdere langdurige aandoeningen	
	%	Aantal
Hellevoet (wijk)	37	1.825
De Vesting	35	393
Glaciswijk	42	303
Groote Weergors	29	111
Marinebuurt	40	312
Dichters- en Schrijversbuurt	37	701
Nieuw-Helvoet (wijk)	36	2.285
Nieuw-Helvoet	32	126
Bloemen- en Plantenbuurt	37	562
Kulck-Noord	39	473
Kulck-Zuid	33	251
Rijksstraatweg en omgeving	31	276
Dorp en Hoonaart	36	244
Vogelbuurt	37	343
Boomgaard	-	-
Nieuwenhoorn (wijk)	32	426
Nieuwenhoorn	33	388
't Lange Land	28	38
De Struyten (wijk)	34	2.438
Kanaalzicht	29	133
Wittens Hoeck	32	626
Gorsingen Hoeck	36	969
Hooghen Hoeck	34	708
De Kooistee (wijk)	34	2.881
Hout Hoeffe	33	914
Koele Nacht	35	925
Morgen Stont	34	930
Vlotbrug	41	118
Den Bonsen Hoek (wijk)	35	2.019
Tolhoeck	46	199
Out Jaar	37	580
Logendal	33	246
Kruis Hoeffe	31	544
Salem	34	443
Ravense Hoek (wijk)	29	953
Wagenzicht	30	402
Altena	27	547
Centrumgebied (wijk)	48	423
Centrumgebied-West	43	80
Centrumgebied-Oost	50	342
Kickers Bloem (wijk)	28	6
Kickers Bloem	28	6

Tabel B5.3

Buurt/wijk	Eén of meerdere langdurige aandoeningen	
	%	Aantal
Buitengebied (wijk)	32	327
Duinhoek	34	176
Buitengebied	29	134
Heliushaven	33	16
Oudendoorn	31	378
Kern Oudendoorn	31	246
Poldergebied Oudendoorn	28	76
Poldergebied Nieuwendoor	32	52

Bron: CBS, 2023; Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM (bewerking o.b.v. SMAP-methodiek, RIVM). Bewerking: Mulier Instituut.

A large, thick, orange abstract line that starts from the top left, loops around, and extends towards the bottom right, dominating the left and center of the page.

Caroline van Lindert
c.vanlindert@mulierinstituut.nl
Angelina Gómez Berns
a.gomezberns@mulierinstituut.nl
Robin Rauws
r.rauws@mulierinstituut.nl